

Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής
ΤΕΙ Πελοποννήσου

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«ΞΕΠΛΥΜΑ ΒΡΩΜΙΚΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΣ»

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΥ ΜΥΡΣΙΝΗ, ΑΜ: 2010016

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΛΥΓΓΙΤΣΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Μάιος 2017

Καλαμάτα

Ευχαριστίες

Θεωρώ υποχρέωσή μου να ευχαριστήσω θερμά τον επιβλέποντα καθηγητή μου **κ. Αλέξανδρο Αυγγίτσο** για την πολύτιμη καθοδήγησή και υποστήριξή του. Επιπλέον, θέλω να ευχαριστήσω τους καθηγητές μου για τις γνώσεις που μου μετέδωσαν κατά τη διάρκεια των σπουδών μου.

Τέλος, οφείλω να αφιερώσω την πτυχιακή μου εργασία στην οικογένεια μου για την αμέριστη συμπαράσταση που μου παρείχε σε όλα τα χρόνια της φοίτησής μου στο Τ.Ε.Ι. Πελοποννήσου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τα οικονομικά εγκλήματα συνιστούν μια σύγχρονη μορφή εγκληματικότητας που επεκτείνεται συνεχώς, προκαλώντας τεράστιες οικονομικές απώλειες στις διεθνείς οικονομίες και άνθηση του οργανωμένου εγκλήματος. Το ξέπλυμα του βρώμικου χρήματος είναι, μάλλον, το σημαντικότερο οικονομικό έγκλημα το οποίο συνίσταται στη νομιμοποίηση εσόδων που προέρχονται από παράνομες δραστηριότητες, όπως το λαθρεμπόριο, το εμπόριο όπλων ή ναρκωτικών και λοιπές. Η διαδικασία που ακολουθείται διέρχεται από συγκεκριμένα στάδια ώστε να είναι δύσκολος ο εντοπισμός της προέλευσης, αλλά και της κατοχής των παράνομα αποκτηθέντων κεφαλαίων. Το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος εντοπίζεται διεθνώς και στην Ελλάδα, με πληθώρα παραδειγμάτων όπου ακόμα και πολυεθνικές επιχειρήσεις εμπλέκονται σε σχετικές παράνομες δραστηριότητες. Η έκταση της εγκληματικότητας αυτής είναι τόσο εκτενής, αλλά και δύσκολα αντιμετωπίσιμη, γεγονός που προκαλεί την ανάγκη ενίσχυσης της διεθνούς σχετικής νομοθεσίας, καθώς και της λήψης μέτρων για την καταπολέμησή της.

Λέξεις Κλειδιά: Οικονομικά Εγκλήματα, Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος, Νομοθεσία.

ABSTRACT

Financial crimes constitute a modern form of crime that is constantly expanding, causing enormous financial losses to international economies and the boom of organized crime. Money laundering is, rather, the most important financial crime, which consists of the legalization of money coming from illegal activities such as smuggling, arms and drug trafficking, and so on. The procedure followed is going through certain stages so that it is difficult to trace the origin, but also the possession of illegally acquired funds. Money laundering is localized internationally and in Greece, with a plethora of examples where even multinational businesses are involved in such illegal activities. The extent of this crime is so extensive and, at the same time, difficult to tackle, that underlines the need to strengthen international law and taking measures to combat it.

Keywords: Economic Crimes, Money Laundering, Legislation.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ευχαριστίες.....	2
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	3
ABSTRACT.....	4
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....	5
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ.....	7
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ.....	7
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ	10
1.1 Εννοιολογική προσέγγιση των οικονομικών εγκλημάτων.....	10
1.2 Τα είδη των οικονομικών εγκλημάτων	11
1.2.1 Φοροδιαφυγή	11
1.2.2 Παραεμπόριο.....	12
1.2.3 Παραποίηση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων.....	13
1.2.4 Εγκλήματα του λευκού κολάρου	14
1.2.5 Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος.....	14
1.3 Τα οικονομικά εγκλήματα στην Ευρώπη και τις Η.Π.Α.....	15
1.4 Τα οικονομικά εγκλήματα στην Ελλάδα.....	18
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΤΟΥ ΞΕΠΛΥΜΑΤΟΣ ΒΡΩΜΙΚΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΣ.....	21
2.1 Ιστορική αναδρομή	21
2.2 Η διαδικασία ξεπλύματος βρώμικου χρήματος	22
2.3 Οι τεχνικές ξεπλύματος βρώμικου χρήματος.....	23
2.3.1 Το smurfing.....	24
2.3.2 Οι εταιρείες βιτρίνες	25
2.3.3 Οι offshore εταιρείες.....	25

2.3.4	Συναλλαγές ακινήτων	26
2.3.5	Οι Μη Κερδοσκοπικοί Οργανισμοί	26
2.3.6	Τα καζίνο	27
2.3.7	Ο ιππόδρομος	28
2.3.8	Το διαδίκτυο	28
2.4	Το οργανωμένο έγκλημα και το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος	30
2.5	Οι συνέπειες του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος.....	33
2.6	Το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος στην Ευρώπη και τον κόσμο	35
2.7	Το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος στην Ελλάδα	40
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΟΥ		
ΞΕΠΛΥΜΑΤΟΣ ΒΡΩΜΙΚΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΣ		44
3.1	Η διεθνής νομοθεσία	44
3.2	Η ελληνική νομοθεσία	52
3.2.1	Προτεινόμενα μέτρα	54
3.2.2	Ενίσχυση του ρόλου του οικονομικού συστήματος	55
3.2.3	Επισταμένη παρακολούθηση των συναλλαγών και των κινήσεων των τραπεζικών λογαριασμών	56
3.2.4	Εκπαίδευση κι ενημέρωση του απασχολούμενου προσωπικού στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	57
3.2.5	Διεθνής συνεργασία	57
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ		59
Βιβλιογραφία		61

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 1.1 Υπαίτιοι οικονομικών εγκλημάτων στις επιχειρήσεις ετών 2009 και 2011.....	19
---	----

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 2.1 Οι μεγαλύτεροι οικονομικοί συμβιβασμοί των αρχών των ΗΠΑ για την εμπλοκή σε ξέπλυμα βρώμικου χρήματος	39
--	----

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η έννοια της εγκληματικότητας εμπεριέχει μια ποικιλία αδικημάτων τα οποία αφορούν είτε σε σωματική βλάβη, είτε σε οικονομική απώλεια, είτε σε άλλες περιπτώσεις, ανάλογα με τη φύση της εκάστοτε εγκληματικής πράξης. Τα οικονομικά εγκλήματα εντάσσονται στη κατηγορία των παραβάσεων που δημιουργούν οικονομικές απώλειες στα θύματα. Εδώ περιλαμβάνονται η φοροδιαφυγή, το παράνομο εμπόριο, η επιχειρηματικές απάτες με την παραποίηση των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων, τα εγκλήματα του λευκού κολάρου και το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, μεταξύ άλλων.

Η παρούσα εργασία εστιάζει στο ζήτημα του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος που αφορά στις διαδικασίες που ακολουθούνται προκειμένου οι εγκληματίες να νομιμοποιούν ποσά που έχουν περιέλθει στη κατοχή τους από, επίσης, παράνομες διαδικασίες. Απώτερος σκοπός του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος είναι η συγκάλυψη της προέλευσης και της τελικής κατοχής υπέρογκων κεφαλαίων που εισέρχονται στο διεθνές τραπεζικό σύστημα.

Η μελέτη του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος που ακολουθεί βασίζεται στην βιβλιογραφική ανασκόπηση και στοχεύει στη δημιουργία μιας σφαιρικής αντίληψης γύρω από το σύγχρονο αυτό πρόβλημα. Η εργασία επιμερίζεται σε 3 συνολικά κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο πραγματοποιείται σχολιασμός της έννοιας των οικονομικών εγκλημάτων ως ξεχωριστού φάσματος της εγκληματικότητας. Τα οικονομικά εγκλήματα που αναφέρονται είναι τα σημαντικότερα που υφίστανται σήμερα, όπως η φοροδιαφυγή, ενώ παρατίθενται και ποσοτικά στοιχεία αναφορικά με τον όγκο των οικονομικών εγκλημάτων διεθνώς, αλλά και στην Ελλάδα.

Το δεύτερο κεφάλαιο εστιάζει στο οικονομικό έγκλημα του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος. Αναλυτικότερα, αναφέρεται η διαδικασία που ακολουθείται και η οποία αποτελείται από το στάδιο της τοποθέτησης, το στάδιο της στρωματοποίησης και το στάδιο της ενσωμάτωσης στο οικονομικό σύστημα των παράνομα αποκτηθέντων κεφαλαίων. Επιπλέον, παρατίθενται πληροφορίες αναφορικά με τις συνηθέστερες τεχνικές ξεπλύματος βρώμικου χρήματος όπως είναι οι εταιρείες βιτρίνες, οι offshore επιχειρήσεις, τα καζίνο και ο ιππόδρομος, μεταξύ άλλων. Καθώς το οργανωμένο

έγκλημα βασίζει τη δράση του στο ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στον συσχετισμό αυτό. Και σε αυτή τη περίπτωση, αναφέρονται συγκεκριμένα παραδείγματα ξεπλύματος βρώμικου χρήματος που αποκαλύφθηκαν διεθνώς, αλλά και στην Ελλάδα. Επιπρόσθετα, εντοπίζονται οι σημαντικότερες συνέπειες που επιφέρει η νομιμοποίηση παράνομων εσόδων.

Το τρίτο και τελευταίο κεφάλαιο της εργασίας αφορά στο νομοθετικό πλαίσιο που υφίσταται διεθνώς και στην Ελλάδα, σε σχέση με τις κυρώσεις που σχετίζονται με το ξέπλυμα του βρώμικου χρήματος. Ακόμα, προτείνονται μέτρα για την καταπολέμηση του εγκλήματος αυτού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ

Οι εγκληματικές πράξεις δύνανται να κατηγοριοποιούνται με βάση ποικίλα κριτήρια, κυρίως, σύμφωνα με τα μέσα που χρησιμοποιούνται και τις επιπτώσεις που προκαλούν. Το παρόν κεφάλαιο εστιάζει στα εγκλήματα που έχουν οικονομικό χαρακτήρα, όπως η φοροδιαφυγή, τα παραεμπόριο, η παραποίηση των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων των επιχειρήσεων, τα εγκλήματα του λευκού κολάρου, καθώς και το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος που συνιστά και το κύριο ζήτημα μελέτης της παρούσας εργασίας. Επιπλέον, στις επόμενες ενότητες εντοπίζεται η ένταση εμφάνισης των οικονομικών εγκλημάτων, τόσο σε διεθνές όσο και σε ελληνικό επίπεδο.

1.1 Εννοιολογική προσέγγιση των οικονομικών εγκλημάτων

Αρχικά, κρίνεται σκόπιμη η αναφορά στην έννοια του εγκλήματος ως γενικού όρου. Έτσι, έγκλημα θεωρείται κάθε πράξη που ολοκληρώνεται με παράβαση του νόμου που την απαγορεύει και επιτρέπει τη τιμωρία αυτού που το διαπράττει (Wilson & Herrnstein, 1985). Όπως αναφέρει ο Μάραντος (χ.η.), για το δίκαιο, έγκλημα είναι κάθε πράξη που τιμωρείται από τον ποινικό νόμο. Σύμφωνα με την επιστήμη της εγκληματολογίας, όμως, το έγκλημα είναι κοινωνικό φαινόμενο και προϊόν της ανθρώπινης δραστηριότητας. Επιπλέον, είναι δυνατός ο διαχωρισμός σε πραγματικά εγκλήματα που θεωρείται ότι προσβάλλουν βασικές αξίες της κοινωνίας – όπως η ζωή, η ελευθερία και η περιουσία- και σε συμβατικά εγκλήματα που δεν προσβάλλουν βασικές αξίες της κοινωνίας, αλλά προσβάλλουν, κυρίως, τους δράστες, όπως για παράδειγμα, η παραβίαση του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας.

Όπως παρατηρεί ο De Maillard (1996) από το 1970 κι έπειτα εντοπίζεται η εμφάνιση νέων μορφών εγκλημάτων, ταυτόχρονα, με την εξέλιξη των παραδοσιακών. Έτσι, πλέον πολλά σύγχρονα εγκλήματα είναι συνυφασμένα με την τεχνολογική ανάπτυξη που παρέχει νέες ευκαιρίες για τη διάπραξη αδικημάτων. Πιο αναλυτικά, εμφανίζονται εγκλήματα σχετικά με τους τρόπους πληρωμής- απάτες με κλεμμένες πιστωτικές κάρτες, παραχάραξη πιστωτικών καρτών- εγκλήματα ηλεκτρονικής

πειρατείας με σκοπό τη παρακώλυση συστημάτων επικοινωνίας, νομισματική δολιοφθορά ή ηλεκτρονική κατασκοπεία, καθώς, επίσης, και εγκλήματα σχετικά με χρηματιστηριακούς και οικονομικούς χειρισμούς.

Τα οικονομικά εγκλήματα αναφέρονται σε παράνομες πράξεις που διαπράττονται από ένα άτομο ή μια ομάδα ατόμων ώστε να αποκτηθεί αποκτήσουν ένα οικονομικό ή επαγγελματικό πλεονέκτημα. Στη κατηγορία των εγκλημάτων αυτών, το κύριο κίνητρο του δράστη είναι το οικονομικό κέρδος όπως συμβαίνει με τη φοροδιαφυγή, τη κλοπή περιουσιακών στοιχείων και άλλες ανάλογες περιπτώσεις, όπως αναλύεται και στη συνέχεια (US Legal, 2016).

Το οικονομικό έγκλημα είναι μια ποινικοποιημένη πράξη ή παράλειψη, η οποία εκτελείται στο πλαίσιο ή μέσω της χρήσης μιας επιχείρησης ή ενός άλλου οργανισμού. Η πράξη ή παράλειψη αυτή διαπράττεται με στόχο την επίτευξη παράνομου άμεσου ή έμμεσου οφέλους (Alvesalo & Tombs, 2001).

Τα οικονομικά εγκλήματα εντοπίζονται εκτενώς στο σύγχρονο κόσμο είτε με τη μορφή τραπεζικών σκανδάλων, χρηματιστηριακών απατών, τοξικών χρηματοοικονομικών προϊόντων, φοροδιαφυγής, πολιτικής διαφθοράς, υπεξαίρέσεων, απατών και εγκλημάτων του λευκού κολάρου. Η φοροδιαφυγή, η απάτη στο δημόσιο τομέα και γενικά κάθε εγκληματική δραστηριότητα που σχετίζεται με τη δημιουργία παράνομου οικονομικού οφέλους οδηγεί σε στέρηση της υγείας, της παιδείας, της κοινωνικής πρόνοιας και προστασίας (Eglimatologia, 2015).

1.2 Τα είδη των οικονομικών εγκλημάτων

1.2.1 Φοροδιαφυγή

Η φοροδιαφυγή συνιστά την εσκεμμένη και εγκληματική παραβίαση των φορολογικών νόμων ώστε να μειώνεται το ποσό του φόρου που πρέπει να καταβάλλει ένας φορολογούμενος. Επίσης, μπορεί να προσδιοριστεί ως η προσεκτική ρύθμιση των υποθέσεων κάποιου για να αποφύγει την καταβολή του φόρου, αλλά εντός των ορίων του νόμου (ICAEW, 2010).

Η φοροδιαφυγή νοείται ως παράνομη πράξη υπό την έννοια ότι ο φοροφυγιάς με το να μην καταβάλλει τους φόρους που του αναλογούν, ουσιαστικά, παραβιάζει την φορολογική νομοθεσία. Η φοροδιαφυγή διακρίνεται στην φοροαποφυγή, όπου αξιοποιούνται διάφορες νομικές δικλείδες και ασάφειες για την ρύθμιση του καταβαλλόμενου φόρου κατά το δοκούν και στον φορολογικό προγραμματισμό που αφορά στις προσπάθειες των φορολογούμενων για διαχρονική ελαχιστοποίηση του καταβαλλόμενου φόρου. Υφίσταται, επίσης, και η περίπτωση της φοροκλοπής που αναφέρεται στη μη απόδοση στο δημόσιο παρακρατηθέντων ή εισπραχθέντων φόρων. Σαφέστατα, η φοροδιαφυγή μπορεί να πραγματοποιείται τόσο από φυσικά, όσο και από νομικά πρόσωπα (Κανελλόπουλος, 2002).

1.2.2 Παραεμπόριο

Το παραεμπόριο αφορά στη παραγωγή, εισαγωγή, εξαγωγή, αγορά, πώληση ή κατοχή προϊόντων που δεν συνάδουν με την ισχύουσα νομοθεσία. Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται και οι εξής περιπτώσεις (JT International, 2012):

- Το λαθρεμπόριο που συνίσταται στην λαθραία πώληση αγαθών από το εξωτερικό τα οποία έχουν διαφύγει από την νόμιμη εφοδιαστική αλυσίδα και πωλούνται χωρίς να καταβάλλεται ο αντίστοιχος φόρος.
- Η πώληση προϊόντων που προστατεύονται από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και τα οποία έχουν κατασκευαστεί χωρίς άδεια από τους κατόχους των δικαιωμάτων. Εδώ παραχαράσσεται το γνήσιο σήμα ώστε να παραπλανηθεί ο καταναλωτής και πωλούνται, επίσης, χωρίς να καταβάλλονται δασμοί.

Το παράνομο εμπόριο αφορά σε μια μεγάλη ποικιλία προϊόντων, ακόμα, και σε άγρια ζώα και ανθρώπους.

Το εμπόριο ναρκωτικών είναι ένα παγκόσμια παράνομο εμπόριο που περιλαμβάνει την καλλιέργεια, παραγωγή, διανομή και πώληση των ουσιών που υπόκεινται σε απαγόρευση των νόμων περί ναρκωτικών (UNODC, 2017).

Το εμπόριο ανθρώπων, γνωστό και ως trafficking, είναι μια σύγχρονη μορφή δουλείας και περιλαμβάνει τη χρήση βίας, απάτης, ή εξαναγκασμού ώστε να

παρασχεθεί κάποιου είδους εργασίας ή, ακόμα χειρότερα, σεξουαλική δράση για να αποκτηθεί οικονομικό κέρδος από τον εγκληματία. Η εμπορία ανθρώπων είναι ένα κεκαλυμμένο έγκλημα καθώς τα θύματα σπάνια εκφράζονται για να ζητήσουν βοήθεια λόγω των γλωσσικών φραγμών, του φόβου απέναντι στους εμπόρους ή στην επιβολή του νόμου (US Department of Homeland Security, n.d.).

1.2.3 Παραποίηση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Οι Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις είναι πίνακες στους οποίους εμφανίζονται τα στοιχεία του Ισολογισμού και ορισμένων λοιπών λογαριασμών των οικονομικών μονάδων, που κατέχουν πρωτεύοντα ρόλο για την επιχείρηση. Αποσκοπούν, κυρίως, στη πληροφόρηση των ενδιαφερόμενων εκτός επιχείρησης ατόμων και φορέων, όπως οι πιστωτές και οι τράπεζες (Ρεβανόγλου & Γεωργόπουλος, 2003).

Η παραποίηση των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων αναφέρεται στη σκόπιμη διαχείριση των δεδομένων τους, όπως η υπερτίμηση στοιχείων του Ενεργητικού, των πωλήσεων και των κερδών ή η υποτίμηση των υποχρεώσεων, των εξόδων ή ζημιών έτσι ώστε να επιτευχθεί το επιθυμητό ύψος τους (Σπαθής, 2002).

Οι διοικήσεις των επιχειρήσεων επιλέγουν να παραποιούν τα δεδομένα που δημοσιεύονται στις Χρηματοοικονομικές τους Καταστάσεις ώστε να επηρεάζουν τις πιθανότητες συναλλαγών πλούτου ανάμεσα στην επιχείρηση, τη κοινωνία, τους παροχείς κεφαλαίου ή τους διοικούντες. Η παραποίηση, όμως, αυτή όχι είναι όχι μόνο δαπανηρό εγχείρημα, αλλά και επικίνδυνο, ενώ μπορεί να εντοπίζεται με τις εξής τρεις μορφές (Srivastava & Tandon, 2014):

- i. Με τη λανθασμένη επιλογή εναλλακτικών λογιστικών μεθόδων και εκτιμήσεων.
- ii. Με την ταξινόμηση και αποκάλυψη δεδομένων.
- iii. Με τη δόμηση και χρονολόγηση πραγματικών συναλλαγών ώστε να επιτευχθούν οι δημοσιευμένοι στόχοι.

Η πρώτη και η τρίτη περίπτωση παραποίησης αναφέρονται σε δεδομένα ανάμεσα σε διαφορετικές λογιστικές περιόδους, ενώ η δεύτερη αναφέρεται στη παραποίηση

των στοιχείων κατά τη διάρκεια μιας συγκεκριμένης λογιστικής χρήσης. Στις δύο πρώτες περιπτώσεις η επιχείρηση επωφελείται από τη μεταφορά του πλούτου, ενώ στη τρίτη περίπτωση οι διοικούντες δρουν ενάντια στην επιχείρηση (Srivastava & Tandon, 2014).

1.2.4 Εγκλήματα του λευκού κολάρου

Ο όρος έγκλημα του λευκού κολάρου χρησιμοποιείται για να υποδηλώσει εγκλήματα που δεν συνδέονται με την άσκηση βίας, έχουν οικονομικό χαρακτήρα και διαπράττονται επαγγελματίες ή από άτομα που βρίσκονται σε ανώτερα κοινωνικά στρώματα. Πολύ συχνά, η εξακρίβωση ενός εγκλήματος του λευκού κολάρου είναι δυσχερής, καθώς δεν είναι πάντα απόλυτα σαφές πότε μια πράξη θεωρείται παράνομη ή νόμιμη στα πλαίσια της επαγγελματικής δραστηριότητας. Στη κατηγορία των εγκλημάτων του λευκού κολάρου εντάσσονται οι παρακάτω επιμέρους περιπτώσεις, μεταξύ άλλων (Ferguson, 2010):

- Η τραπεζική απάτη, ώστε να αντληθούν κεφάλαια.
- Ο εκβιασμός, υπό την απειλή σωματικής βλάβης ώστε να αποσπασθούν σημαντικά χρηματικά ποσά.
- Οι απάτες με τις πιστωτικές κάρτες, όπου πραγματοποιείται χρήση τους χωρίς τη παροχή εξουσιοδότησης από τον κάτοχο.

Τα εγκλήματα του λευκού κολάρου φέρουν χαρακτηριστικά των λοιπών κοινών εγκλημάτων κι ένα από τα πιο συνήθη γνωρίσματά τους είναι η κατάχρηση της εμπιστοσύνης από πλευράς του δράστη. Η εμπιστοσύνη συνιστά τη προϋπόθεση στη σχέση μεταξύ δράστη και θύματος, έτσι ώστε ο δράστης να είναι σε θέση να διαπράξει το έγκλημα (Sutherland, 1941).

1.2.5 Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος

Το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος είναι η παράνομη διακίνηση των εσόδων από ένα ή περισσότερα ποινικά αδικήματα, με στόχο την απόκρυψη της προέλευσής του, έτσι ώστε να μπορούν να τα αξιοποιούν οι δράστες ή να τα χρησιμοποιούν για την

προώθηση άλλων εγκλημάτων. Πρόκειται για ένα έγκλημα το οποίο προαπαιτεί την διάπραξη και άλλων εγκλημάτων και αντιπροσωπεύει μια ζωτική λειτουργία στήριξης του οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας (ICAEW, 2010).

Καθώς το ξέπλυμα του βρώμικου χρήματος είναι το κεντρικό θέμα της παρούσας εργασίας σχολιάζεται εκτενέστατα στα επόμενα κεφάλαια και η παρούσα αναφορά είναι καθαρά πληροφοριακού χαρακτήρα στα πλαίσια σχολιασμού των κατηγοριών των οικονομικών εγκλημάτων.

1.3 Τα οικονομικά εγκλήματα στην Ευρώπη και τις Η.Π.Α.

Τα οικονομικά εγκλήματα διαπράττονται σε κάθε σημείο του κόσμου και η μόνη διαφοροποίηση που μπορεί να εντοπίζεται σχετίζεται με το είδος και τη φύση των οικονομικών εγκλημάτων, καθώς αυτά προσαρμόζονται και στις επικρατούσες συνθήκες κάθε χώρας ή οικονομίας.

Στις χώρες της νοτιοανατολικής Ευρώπης τα οικονομικά εγκλήματα έχουν, μάλλον, τοπικό χαρακτήρα, αλλά παρά τις οποιασδήποτε εθνικές ιδιαιτερότητες αυτά ευδοκούν λόγω των μεταξύ διασυνδέσεων των χωρών αυτών. Σε όλες τις χώρες αυτές υποστηρίζεται ότι το οικονομικό έγκλημα αποτελεί απειλή τόσο για την οικονομική ζωή, όσο και για την κοινωνία γενικότερα. Κι αυτό διότι οι επιπτώσεις των οικονομικών εγκλημάτων είναι άμεσα εντοπιζόμενες στις ίδιες τις χώρες όπου και διαπράττονται. Επιπλέον, το οικονομικό έγκλημα υποσκάπτει την εμπιστοσύνη στο οικονομικό και νομικό σύστημα της εκάστοτε χώρας. Μια από τις σημαντικότερες παραβάσεις που εντοπίζεται στις χώρες της νοτιοανατολικής Ευρώπης είναι αυτή της πλαστογράφησης των χαρτονομισμάτων με τον αριθμό των πλαστών ευρώ να αυξάνεται από έτος σε έτος. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η απαραίτητη για αυτό το σκοπό τεχνολογία γίνεται όλο και περισσότερο οικονομικά προσιτή και, άρα, διαθέσιμη, αλλά και στο ότι το ευρώ είναι πλέον σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες της περιοχής αποδεκτό ως μέσο ανταλλαγής (European Commission, 2006).

Δυστυχώς, στην Ευρώπη εντοπίζεται με μεγάλη ένταση και το πρόβλημα της διακίνησης ανθρώπων, το trafficking. Πιο συγκεκριμένα, την περίοδο 2013-2014

καταγράφηκαν ως θύματα διακίνησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, 15.846 γυναίκες, άνδρες, κορίτσια και αγόρια, ενώ η εμπορία ανθρώπων με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση εξακολουθεί να αποτελεί την πλέον διαδεδομένη μορφή, ακολουθούμενη από την εμπορία ανθρώπων για εργασιακή εκμετάλλευση. Επιπλέον, πάνω από τα 3/4 των θυμάτων είναι γυναίκες, ενώ τουλάχιστον το 15% είναι παιδιά. Το 65% των θυμάτων προέρχεται από ευρωπαϊκές χώρες και συγκεκριμένα από τη Βουλγαρία, την Ουγγαρία, την Ολλανδία, την Πολωνία και τη Ρουμανία (Ant1News, 2016).

Το 2007, το Τμήμα Δημόσιας Υγείας της Εισαγγελίας στη Γαλλία πραγματοποίησε έρευνες που οδήγησαν στον εντοπισμό ομάδας διακίνησης νοθευμένων φαρμακευτικών προϊόντων σε όλο τον κόσμο, που παράγονταν σε ανθυγιεινό περιβάλλον και πωλούνταν προς κατανάλωση, χωρίς να έχει προηγηθεί ο οποιοσδήποτε ιατρικός έλεγχος. Η νοθεία φαρμάκων αποτελεί σοβαρή μορφή απάτης, που θέτει σε κίνδυνο τη δημόσια υγεία, καθώς στη συγκεκριμένη περίπτωση, τα χάπια βρισκόνταν ευρέως διαθέσιμα στο διαδίκτυο προς όλο το καταναλωτικό κοινό, συμπεριλαμβανομένων και των παιδιών. Ο εντοπισμός των παραβατών πραγματοποιήθηκε με ταυτόχρονες επεμβάσεις στη Σουηδία, το Ηνωμένο Βασίλειο, την Ολλανδία και τη Δανία, με τη συμμετοχή έντεκα Γάλλων ανακριτών. Οι 2 πρώτες συλλήψεις στην Σουηδία είχαν ως αποτέλεσμα την εξάρθρωση της σπείρας που πουλούσε τα νοθευμένα φάρμακα στο διαδίκτυο. Επρόκειτο για χάπια με την ονομασία «Rimona Bant» που ανέστελλαν το αίσθημα της όρεξης, ενώ πέρα από την παράνομη διακίνηση, επρόκειτο για σκευάσματα τα οποία έθεταν σε κίνδυνο την υγεία των ληπτών (Μαβής, 2008).

Στη Κύπρο, μεταξύ των ετών 2014 και 2016, το 27% των επιχειρήσεων αντιμετώπισε τουλάχιστον ένα περιστατικό οικονομικού εγκλήματος, ενώ η υπεξαίρεση περιουσιακών στοιχείων, το ηλεκτρονικό έγκλημα και το ξέπλυμα χρήματος ήταν μεταξύ των κορυφαίων οικονομικών εγκλημάτων. Όμως, με βάση τα αποτελέσματα σχετικής έρευνας, το 67% των ερωτηθέντων ανέφερε λιγότερα από 10 περιστατικά οικονομικού εγκλήματος, σε σύγκριση με το 62% στη δυτική Ευρώπη (Η Καθημερινή, 2016).

Ανάλογα φαινόμενα παρατηρούνται και στις χώρες των Η.Π.Α. Ένα από μεγαλύτερα σκάνδαλα επιχειρηματικής απάτης ήταν αυτή που διέπραξε η

αμερικανική εταιρεία τηλεπικοινωνιών WorldCom το 2002. Η επιχείρηση διόγκωσε εικονικά τα στοιχεία του ενεργητικού της στις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις που δημοσίευε για μια σειρά ετών κατά τουλάχιστον 11 δισεκατομμύρια δολάρια, εμφανίζοντας υποεκτιμημένα κόστη και αυξημένα κέρδη με εικονικές λογιστικές εγγραφές. Το τμήμα εσωτερικού ελέγχου της επιχείρησης ανακάλυψε την απάτη που υπολογιζόταν σε 3,8 δισεκατομμύρια δολάρια. Ο οικονομικός προϊστάμενος απολύθηκε, ο ελεγκτής παραιτήθηκε και η εταιρεία κήρυξε πτώχευση οδηγώντας 30.000 άτομα στην ανεργία και δημιουργώντας απώλειες στους επενδυτές ύψους 180 δισεκατομμυρίων δολαρίων. Το γεγονός αυτό αποτέλεσε την αφορμή ώστε το Κογκρέσο να ψηφίσει το νόμο Sarbanes-Oxley, που εισήγαγε μια σειρά νέων επιχειρηματικών κανονισμών και που αποτελεί σήμερα την σημαντικότερη σχετική νομοθετική παρέμβαση μετά το 1930 (Βελέντζας, Κάρταλης & Μπρώνη, 2012).

Επίσης, το 2013 το Αμερικανικό Κογκρέσο κατηγόρησε την επιχείρηση ηλεκτρονικών ειδών Apple για αποφυγή πληρωμής φόρων σε όλο τον κόσμο, ύψους πολλών δισεκατομμυρίων δολαρίων, χρησιμοποιώντας «παράθυρα» της νομοθεσίας και θυγατρικές εταιρείες στην Ιρλανδία που δεν είναι καταγεγραμμένες ως φορολογικοί κάτοικοι σε καμία χώρα. Στην σχετική έκθεση της Γερουσίας αναφερόταν ότι η Apple, αξιοποιώντας δόλια την διεθνή νομοθεσία, εξοικονόμησε από το 2009 κι έπειτα τον φόρο που θα πλήρωνε στην Αμερική για κέρδη 44 δισεκατομμυρίων δολαρίων, τα οποία θα θεωρούνταν διαφορετικά ως φορολογητέο εξωχώριο εισόδημα. Πιο συγκεκριμένα, μια από αυτές τις θυγατρικές, η Apple Sales International δεν πλήρωσε καθόλου φόρους για πωλήσεις 74 δισεκατομμυρίων δολαρίων από το 2009 έως το 2012.

Το 2011, η εταιρεία πλήρωσε φόρο 10 εκατομμυρίων δολαρίων για κέρδη ύψους 22 δισεκατομμυρίων δολαρίων, με φορολογικό συντελεστή δηλαδή 0,05%. Επιπλέον, μια δεύτερη θυγατρική, η Apple Operations International που δεν εμφανιζόταν πουθενά ως φορολογικός κάτοικος, δεν υπέβαλε δήλωση φορολογίας εισοδήματος σε καμία χώρα από το 2009 κι έπειτα, παρά το γεγονός ότι τα εισοδήματά της για τη περίοδο 2009-2012 ανήλθαν σε 30 δισεκατομμύρια δολάρια. Ωστόσο, η Επιτροπή σημείωσε ότι δεν υπήρξαν ενδείξεις πως η Apple έκανε κάτι παράνομο στην προσπάθειά της να ελαχιστοποιήσει τη φορολογία της, άρα επρόκειτο για περίπτωση φοροαποφυγής (Το Βήμα, 2013).

1.4 Τα οικονομικά εγκλήματα στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα, ένα από σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η οικονομία της χώρας και συνιστά οικονομικό έγκλημα είναι αυτό της φοροδιαφυγής. Η αδυναμία είσπραξης, μάλιστα, των απαιτούμενων φόρων έχει γίνει ακόμα πιο δυσχερής κατά τα χρόνια της τρέχουσας οικονομικής κρίσης.

Σαφέστατα, ο προσδιορισμός του απόλυτου μεγέθους της φοροδιαφυγής στην Ελλάδα, όπως και σε οποιαδήποτε χώρα, δεν είναι εφικτός. Το μέγεθος αυτό μπορεί να προσεγγιστεί μέσω εκτιμήσεων και μόνο. Όσον αφορά την Ελλάδα, λοιπόν, τα βασικά συμπεράσματα από εξάγονται από ερευνητικά στοιχεία σχετικά με το οικονομικό έγκλημα της φοροδιαφυγής μπορούν να συνοψιστούν στα κάτωθι (Γεωργακόπουλος, 2016):

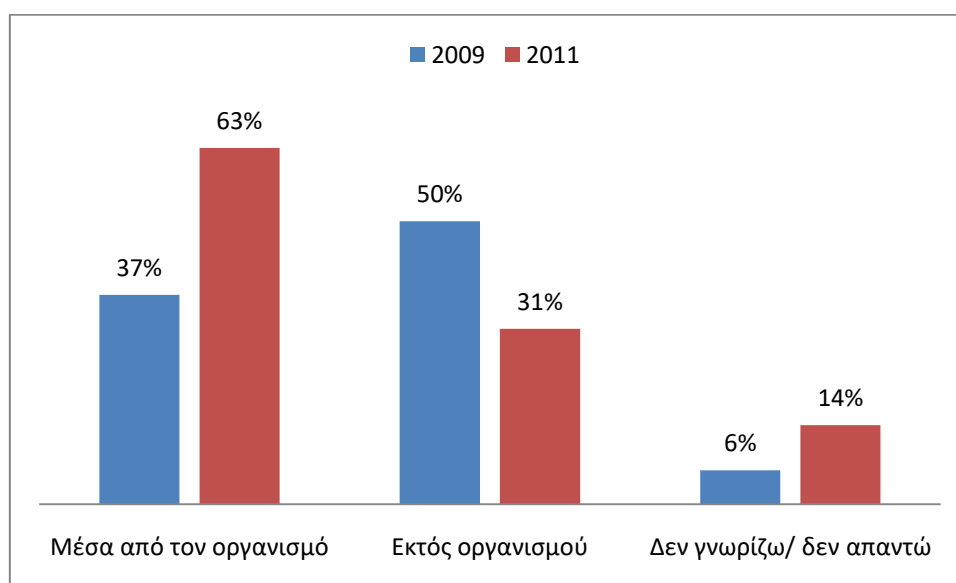
- Τα διαφυγόντα έσοδα από τη φοροδιαφυγή των φυσικών προσώπων κυμαίνονται από 1,9% ως 4,7% του Α.Ε.Π. ετησίως.
- Για τα νομικά πρόσωπα, τα διαφυγόντα κέρδη για τη χώρα από τη φοροδιαφυγή και φοροαποφυγή των επιχειρήσεων υπολογίζονται γύρω στο 0,15% του Α.Ε.Π.
- Τα συχνότερα εργαλεία που χρησιμοποιούνται για την φοροαποφυγή είναι η μεταβίβαση ακινήτων σε εξωχώριες εταιρείες και με την αλλαγή φορολογικής κατοικίας, ενίοτε και με τεχνητά μέσα.
- Τα νομικά πρόσωπα φοροδιαφεύγουν με μια σειρά από μεθόδους. Η πιο συνήθης είναι η έκδοση ή λήψη εικονικών τιμολογίων, πρακτική ιδιαίτερα συνήθης σε μικρές και μικρομεσαίες επιχειρήσεις, που στοχεύει ταυτόχρονα στη μείωση του φόρου εισοδήματος και του Φ.Π.Α. και την εμφάνιση εικονικών ζημιών.

Μεγάλες διαστάσεις, ακόμα, λαμβάνει και το ζήτημα του παράνομου εμπορίου στην Ελλάδα. Αναλυτικότερα, όπως πληροφορεί ο Μανιάτης (2016), ο τζίρος του παραεμπορίου στην Ελλάδα υπολογίζεται στα 25 δισεκατομμύρια ευρώ, μέγεθος που προκαλεί απώλεια φορολογικών εσόδων ύψους 8 δισεκατομμυρίων ευρώ. Όσον αφορά τις πύλες εισόδου των παράνομων προϊόντων στην Ελλάδα, τα λιμάνια του Πειραιά και Θεσσαλονίκης φαίνεται να είναι τα κύρια κέντρα διακίνησης, ενώ τα λιμάνια της Πάτρας και της Ηγουμενίτσας, αλλά και οι οδικές πόλεις, είναι οι πρώτοι

υποδοχείς των φορτίων από τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι χώρες προέλευσης των προϊόντων που διακινούνται παράνομα είναι η Κίνα, τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, η Αίγυπτος, η Κύπρος, η Βουλγαρία και η Ιταλία, ενώ η διακίνηση τους πραγματοποιείται μέσω των αλλοδαπών μικροπωλητών, που είναι κυρίως Πακιστανοί, Αφρικανοί και άλλοι.

Το 2011, η Price Water Coopers πραγματοποίησε παγκόσμια έρευνα αναφορικά με τις τάσεις του οικονομικού εγκλήματος. Όσον αφορά την Ελλάδα και τα οικονομικά εγκλήματα που διαπράττονται στα πλαίσια της επιχειρηματικότητας, διαπιστώθηκαν κάποιες σημαντικές επισημάνσεις όσον αφορά τον υπαίτιο της διάπραξης του οικονομικού εγκλήματος.

Στο πιο κάτω διάγραμμα, αναφέρονται τα ποσοστά της σχετικής υπαιτιότητας για τα έτη 2009 και 2011.

Πηγή: Price Water Coopers, 2011.

Διάγραμμα 1.1 Υπαίτιοι οικονομικών εγκλημάτων στις επιχειρήσεις ετών 2009 και 2011

Με βάση τα δεδομένα του διαγράμματος, φαίνεται ότι τα οικονομικά εγκλήματα με παραβάτες άτομα εντός των επιχειρήσεων, σχεδόν, διπλασιάστηκε μεταξύ 2009 και 2011, ενώ η δράση των εξωτερικών φορέων, επίσης, αυξήθηκε σημαντικά. Δε πρέπει να λησμονείται ότι κατά την εν λόγω περίοδο, η Ελλάδα βρισκόταν, και

βρίσκεται ακόμα, σε ύφεση, γεγονός που, μάλλον, υποκινεί πολλούς φορείς επιχειρηματικότητας στη διάπραξη οικονομικών εγκλημάτων.

Όπως κατέστη σαφές από τα προαναφερόμενα, τα τελευταία χρόνια η δικαιοσύνη αντιμετωπίζει διεθνώς σημαντικές προκλήσεις όσον αφορά το οικονομικό έγκλημα. Επιπρόσθετα, η πρόσφατη παγκόσμια χρηματοοικονομική κρίση απέδειξε το πόσο στενά συνδεδεμένα είναι οι αγορές και οι οικονομίες. Η πρόληψη, ο έλεγχος και η τιμωρία των εγκλημάτων αυτών είναι αντιμέτωπα και με το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης. Επιπλέον, η συνεχής τεχνολογική εξέλιξη και οι κοινωνικοοικονομικές εξελίξεις κάνουν τη διάκριση μεταξύ της κοινωνικά επιθυμητής και ανεπιθύμητης συμπεριφοράς περισσότερο προβληματική. Εκτός αυτού, ένα οικονομικό έγκλημα είναι πολύ δύσκολο να εντοπιστεί και να διερευνηθεί (Ligeti & Franssen, 2017).

Με την ανάλυση του παρόντος κεφαλαίου επιδιώχθηκε η αποσαφήνιση του όρου οικονομικό έγκλημα στο οποίο εντάσσεται και το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, το οποίο μελετάται εκτενέστερα στη συνέχεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΤΟΥ ΞΕΠΛΥΜΑΤΟΣ ΒΡΩΜΙΚΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΣ

Στο παρόν κεφάλαιο μελετάται, συγκεκριμένα, το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και εντοπίζονται οι τεχνικές και η σχετική διαδικασία που ακολουθείται από τους οικονομικούς εγκληματίες. Επιπλέον, εντοπίζεται ο ρόλος και η συμμετοχή του οργανωμένου εγκλήματος στο ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, καθώς και η έκταση των σχετικών εγκλημάτων διεθνώς. Κρίθηκε σκόπιμο, ακόμα, να αναφερθούν και οι συνέπειες από την νομιμοποίηση παράνομων εσόδων, καθώς είναι σε θέση να επιφέρουν σημαντικές απώλειες σε μια οικονομία και σε ένα κοινωνικό περιβάλλον γενικότερα.

2.1 Ιστορική αναδρομή

Όπως αναφέρθηκε και προηγούμενα, το ξέπλυμα χρήματος είναι ο όρος που χρησιμοποιείται για να περιγράψει τη διαδικασία μέσω της οποίας οι οικονομικοί εγκληματίες συγκαλύπτουν την πραγματική ιδιοκτησία και τον έλεγχο των προϊόντων εγκληματικής συμπεριφοράς, κάνοντας αυτά τα προϊόντα, δηλαδή, τα χρήματα να προέρχονται από μια νόμιμη πηγή (International Compliance Association, n.d.).

Αν και, ίσως, προκαλεί έκπληξη το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος μπορεί να εντοπιστεί ακόμα και στις αρχαίες κοινωνίες. Αναλυτικότερα, η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες τοποθετείται χρονικά, τουλάχιστον, στο 2000 π.Χ. Οι Κινέζοι έμποροι απέκρυπταν τα χρήματά τους από τους ηγέτες, ώστε να τα διαφυλάξουν, ενώ, συχνά, τα μετέφεραν μέσω θαλάσσης. Ουσιαστικά, επρόκειτο για μια πρώιμη μορφή νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, καθώς τοποθετούσαν παράνομα χρήματα στο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Κατά τα επόμενα 4000 χρόνια, η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες χρησιμοποιήθηκε κατά τον ίδιο τρόπο από τις μειονότητες, προκειμένου να αποκρύψουν τα εισοδήματά τους από τα καταπιεστικά καθεστώτα. Σε ένα πιο σύγχρονο πλαίσιο, η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες έγινε ιδιαίτερα σημαντική κατά την εποχή της ποτοαπαγόρευσης στην Αμερική, τις πρώτες δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα. Οι έμποροι παράνομων οινοπνευματωδών ποτών ή οι διαχειριστές παράνομων καζίνο έπρεπε να λογοδοτούν για τα εισοδήματά τους κι έτσι

ίδρυν επιχειρήσεις. Σύμφωνα με ορισμένους, οι επιχειρήσεις πλυντηρίων ήταν μια κατάλληλη και δημοφιλής επιλογή, που οδήγησε στον όρο "ξέπλυμα χρήματος" (Money Transfer Comparison, n.d.).

Το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος συνιστά έγκλημα που άρχισε να ελκύει το ενδιαφέρον των ιθυνόντων τη δεκαετία του 1980, καθώς άρχισε να εμπλέκεται με το εμπόριο ναρκωτικών. Η αυξανόμενη συνειδητοποίηση των τεράστιων κερδών που προέκυπταν από αυτή την εγκληματική δραστηριότητα και η ανησυχία για το μαζικό πρόβλημα κατάχρησης ναρκωτικών στις δυτικές κοινωνίες, δημιούργησαν την ώθηση για τις κυβερνήσεις να ενεργήσουν εναντίον των εμπόρων ναρκωτικών με τη δημιουργία νομοθεσίας που θα τους στερούσε τα παράνομα κέρδη τους. Οι κυβερνήσεις αναγνώρισαν, επίσης, ότι οι εγκληματικές οργανώσεις, μέσω των τεράστιων κερδών που κέρδιζαν από τα ναρκωτικά, θα μπορούσαν να διαβάλουν και να καταστρέφουν τις δομές του κράτους σε όλα τα επίπεδα (International Money Laundering Information Bureau, n.d.).

2.2 Η διαδικασία ξεπλύματος βρώμικου χρήματος

Σύμφωνα με τους διεθνείς οργανισμούς, το ξέπλυμα του βρώμικου χρήματος ενδέχεται να προσεγγίζει ως και το 5% του παγκόσμιου ΑΕΠ σε ετήσια βάση. Η δε διαδικασία που ακολουθείται για την ολοκλήρωση του εν λόγω εγκλήματος, αφορά σε 3 στάδια: την τοποθέτηση, την στρωματοποίηση και την ενσωμάτωση των παράνομα αποκτημένων χρηματικών αποθεμάτων (Χεκίμογλου, 2009).

Το στάδιο της τοποθέτησης: στόχος του πρώτου σταδίου είναι η τοποθέτηση των παράνομα κεκτημένων χρημάτων σε τραπεζικό λογαριασμό στο εσωτερικό ή στο εξωτερικό. Για το σκοπό αυτό, τα μετρητά πρέπει να μετατραπούν σε άλλα τιμαλφή όπως εμπορικά αγαθά, διαμάντια, ράβδους χρυσού ή επιταγές. Μπορούν, επίσης, να ανταλλάσσονται σε άλλα νομίσματα, σε μεγαλύτερες ονομαστικές αξίες ή και να επιμερίζονται σε μικρότερα ποσά που επιτρέπουν την εύκολη μεταφορά τους. Τα χρήματα ή τα λοιπά τιμαλφή μεταφέρονται στο εξωτερικό, μακριά από την χώρα όπου διαπράχθηκε το οικονομικό έγκλημα. Συνήθως, προορίζονται στις χώρες καταγωγής των εγκληματιών ή σε χώρες όπου μπορούν εύκολα να επενδυθούν. Η δε μεταφορά τους γίνεται με συμβατικά μέσα- οδικώς ή αεροπορικώς- είτε με τη χρήση

του υπόγειου τραπεζικού συστήματος. Σε όλη αυτή τη διεργασία, οι εγκληματίες συνεργάζονται και με άλλους που μπορεί να είναι φυσικά πρόσωπα ή επιχειρήσεις. Τα χρήματα που προέρχονται από απάτες, όπως οι φορολογικές, μπορούν εύκολα να κατατίθενται σε τραπεζικό λογαριασμό και να ανταλλάσσονται ηλεκτρονικά. Τα εγκληματικά έσοδα δεν εντοπίζονται μόνο με τη μορφή μετρητών, ενώ τα προϊόντα από κλοπή μπορούν να ανταλλάσσονται με άλλα τιμαλφή (OECD, 2009).

Το στάδιο της στρωματοποίησης: στο στάδιο αυτό επιδιώκεται η απομάκρυνση των κεφαλαίων από την παράνομη πηγή τους. Αυτό επιτυγχάνεται με μια σύνθετη μετακίνηση κεφαλαίων που επιδιώκει να αποτρέψει την οποιαδήποτε διαδρομή ελέγχου και έτσι να συγκαλύψει τη πηγή και την ιδιοκτησία των κεφαλαίων. Λόγου χάρη, αυτό μπορεί να πραγματοποιηθεί με την αγορά και την άμεση πώληση επενδυτικών προϊόντων ή με την διασπορά των κεφαλαίων σε πολλούς τραπεζικούς λογαριασμούς ανά τον κόσμο. Στη φάση αυτή αξιοποιούνται εκτενώς οι δημοφιλείς πλέον υπεράκτιες επιχειρήσεις ή, διαφορετικά, οι φορολογικοί παράδεισοι (Crime and Misconduct Commission, 2005).

Το στάδιο της ενσωμάτωσης: στο τελικό αυτό στάδιο τα χρήματα ενσωματώνονται στο νόμιμο οικονομικό και χρηματοπιστωτικό σύστημα και αφομοιώνονται με όλα τα άλλα περιουσιακά στοιχεία του συστήματος (Gilmore, 1999).

2.3 Οι τεχνικές ξεπλύματος βρώμικου χρήματος

Οι τεχνικές ξεπλύματος βρώμικου χρήματος είναι πάρα πολλές, ποικίλες, σύνθετες, περίτεχνες και μυστικές. Όλες, όμως, εμπεριέχουν τρία κοινά χαρακτηριστικά (Gilmore, 1999):

- Οι εμπλεκόμενοι στο ξέπλυμα βρώμικου χρήματος χρειάζονται να αποκρύψουν την πραγματική κυριότητα και την πηγή των εσόδων τους.
- Οι εμπλεκόμενοι στο ξέπλυμα βρώμικου χρήματος χρειάζονται να διατηρούν τον έλεγχο των εσόδων τους.
- Οι εμπλεκόμενοι στο ξέπλυμα βρώμικου χρήματος χρειάζονται να αλλάξουν τη μορφή των εσόδων τους.

2.3.1 *To smurfing*

Η τεχνική του smurfing συνίσταται στη δημιουργία πολλών λογαριασμών καταθέσεων όπου κατατίθενται διαφορετικά ποσά. Η τεχνική αυτή εξαρτάται από τα όρια που ορίζονται για τα αποθέματα καταθέσεων που μπορεί κάποιος να διαθέτει σε μια τράπεζα χωρίς να χρειάζεται η αναφορά στο Υπουργείο Οικονομικών της εκάστοτε χώρας. Οι οικονομικοί εγκληματίες φροντίζουν να καταθέτουν μικρά ποσά σε κάθε λογαριασμό ώστε να μην κινούνται υποψίες από υπέρογκα ποσά. Η συνεχής κατάθεση μικρών ποσών σε μεγάλο αριθμό λογαριασμών επιτρέπει το ξέπλυμα μεγάλου όγκου χρήματος, χωρίς να ανιχνεύονται από τις ελεγκτικές τραπεζικές αρχές (Salinger, 2005).

Οι ΗΠΑ είναι μία από τις λίγες χώρες που απαιτούν αναφορές, όπως σε σχέση με την προέλευση, για μεγάλα ποσά που κατατίθενται στις τράπεζές της. Στις αναπτυσσόμενες χώρες, όμως, που βρίσκονται στη διαδικασία της δημιουργίας ολοκληρωμένης σχετικής νομοθεσίας, οι οικονομικοί εγκληματίες μπορούν να επωφελούνται από τις χαλαρότερες ρυθμίσεις. Στη δεκαετία του 1990, ένα μεγάλο μέρος του βρώμικου χρήματος εισήλθε στις τράπεζες στα αναπτυσσόμενα κράτη της Βαλτικής και τα εμπλεκόμενα στα οικονομικά εγκλήματα στελέχη έπρεπε να παρέχουν κάλυψη, με δικά τους νόμιμα χρήματα για να αποτρέψουν την απώλεια ασφάλισης, ως αποτέλεσμα των ερευνών που διενεργούνταν για βρώμικο χρήμα. Αυτό οδήγησε τελικά, όμως, στην κατάρρευση των τραπεζών. Η χρήση των ξένων τραπεζών συνιστά ένα συνηθισμένο τρόπο απόκρυψης χρημάτων, χωρίς να δημιουργούνται υποψίες στην οικία χώρα. Η Ελβετία είναι μια ιδανική επιλογή για όσους ξεπλένουν χρήμα, λόγω των αυστηρών νόμων απορρήτου που ισχύει για τις τράπεζες. Ωστόσο, πρόσφατα οι συναλλαγές είναι πιο εύκολο να ελεγχθούν σε ελβετικές τράπεζες, λόγω της πίεσης από την κυβέρνηση των ΗΠΑ. Το Χονγκ Κονγκ, η Αρούμπα, η Γκάνα και πολλές άλλες χώρες είναι, επίσης, δημοφιλείς προορισμοί για το ξέπλυμα χρήματος (Lu, 2014).

2.3.2 Οι εταιρείες βιτρίνες

Στη περίπτωση αυτή, δημιουργείται μια εταιρεία-βιτρίνα, η οποία λαμβάνει το βρώμικο χρήμα ως αμοιβή για υποτιθέμενη παροχή προϊόντων ή υπηρεσιών, παρέχοντας την εικόνα της νομιμότητας. Οι επιχειρήσεις αυτές υπάρχουν μόνο τυπικά και δεν πραγματοποιούν καμία ή πολύ λίγες συναλλαγές (Χεκίμογλου, 2009).

Όπως αναφέρει και ο Κέντης (2016) «ο τύπος των εταιρειών αυτών είναι πιο σύνθετος, αφού επιδίδονται και σε νόμιμες ενέργειες προκειμένου να καλύψουν τις παράνομες. Οι δράστες που προσπαθούν να ξεπλύνουν χρήμα, έχουν συνήθως περισσότερες από μία τέτοιες εταιρείες και μεταφέρουν το βρώμικο χρήμα από τη μία στην άλλη».

2.3.3 Οι offshore εταιρείες

Υπεράκτια ή offshore εταιρεία ονομάζεται εκείνη η οικονομική οντότητα που θεωρείται πως δημιουργήθηκε για ένα συγκεκριμένο σκοπό, συνήθως βραχυπρόθεσμο, και που δεν διαπνέεται από την γενικά παραδεκτή αρχή του συνεχούς της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Η χρήση του όρου υποδηλώνει επιχειρήσεις που ιδρύονται σε οικονομικά κέντρα όπου υφίσταται πολύ χαμηλό επίπεδο φόρων, που συνήθως βρίσκονται σε νησιά, όπως τις Νήσους Cayman ή τις Μπαχάμες. Εναλλακτικά, χρησιμοποιείται, συχνά, και ο όρος φορολογικός παράδεισος. Αυτού του είδους οι εταιρείες, συνηθέστερα, χρησιμοποιούνται προκειμένου ο ιδιοκτήτης ή ο δικαιούχος να κρύψει συγκεκριμένα οικονομικά έσοδα ή κέρδη, για διάφορους λόγους, όπως η ανακύκλωση βρώμικου χρήματος ή η απόκρυψη της ιδιοκτησίας. Στην πραγματικότητα, όμως, ακριβώς επειδή δεν είναι παράνομη η ίδρυση μιας τέτοιας εταιρείας, όλες οι πολυεθνικές έχουν offshore εταιρίες δημιουργημένες σε χώρες με ηπιότερο φορολογικό καθεστώς, για μια πιο αποδεκτή φορολόγηση των κερδών (Μπεζαντάκος, 2014).

Οι φορολογικοί παράδεισοι θέτουν στη διάθεση των ξένων επενδυτών ένα ευρύ φάσμα υπηρεσιών, χωρίς να είναι υποχρεωμένοι να αποκαλύπτουν την προέλευση των χρημάτων και διεκπεραιώνουν τραπεζικές εργασίες που δεν υπόκεινται στις αρχές. Αν και το τραπεζικό απόρρητο και ο οικονομικός παράδεισος είναι δύο

διακριτές έννοιες, μοιράζονται τους νόμιμους και τους εμπορικούς σκοπούς Ταυτόχρονα, προσφέρουν απεριόριστη προστασία σε εγκληματίες που επιθυμούν να κάνουν επιχειρήσεις με οποιοδήποτε κόστος (Ispas, 2009).

2.3.4 Συναλλαγές ακινήτων

Στη περίπτωση αυτή, ακίνητα μπορούν να πωλούνται και να αγοράζονται από ψευδή πρόσωπα ή επιχειρήσεις βιτρίνες και δρουν συμπληρωματικά μαζί με άλλες τεχνικές στο πλαίσιο της διαστρωμάτωσης. Οι εταιρείες ακινήτων αξιοποιούνται ως τα νόμιμα μέσα για την ολοκλήρωση των διαδικασιών αυτών (Crime and Misconduct Commission, 2005).

Στο ξέπλυμα μέσω του κλάδου των ακινήτων εμπλέκονται δικηγόροι, λογιστές, μεσίτες και χρηματοοικονομικοί σύμβουλοι που χαρακτηρίζονται ως «φύλακες» των δραστών διότι ηθελήμενα, ή μη, μπορούν να βοηθήσουν όσους το επιθυμούν να εκμεταλλευτούν τη νόμιμη λειτουργία του χρηματοοικονομικού συστήματος, ώστε να νομιμοποιήσουν έσοδα από παράνομες δραστηριότητες. Αναλυτικότερα, στις υπηρεσίες που δύνανται να παράσχουν οι φύλακες, περιλαμβάνονται (Australian Government, 2015):

- Η ίδρυση και διατήρηση εγχώριων ή υπεράκτιων επιχειρήσεων.
- Η διευκόλυνση ή η διενέργεια συναλλαγών για λογαριασμό των δραστών.
- Η λήψη και η μεταφορά μεγάλων ποσών κεφαλαίων.
- Η σύναψη δανείων με σύνθετους όρους και λοιπές πιστωτικές συμφωνίες.
- Η διευκόλυνση εισόδου των εγκληματιών στο χρηματοπιστωτικό σύστημα.
- Η διευκόλυνση της μεταβίβασης της κυριότητας ακινήτων σε υποψηφίους ή σε τρίτους.

2.3.5 Οι Μη Κερδοσκοπικοί Οργανισμοί

Πολλά χαρακτηριστικά των Μη Κερδοσκοπικών Οργανισμών αποτελούν πρόσφορο έδαφος για τη δράση των οικονομικών εγκληματιών. Οι οργανισμοί αυτοί

είναι κοινής αποδοχής κι εμπιστοσύνης, ενώ έχουν εύκολη πρόσβαση και σε υψηλά μεγέθη κεφαλαίων. Κάποιοι από αυτούς έχουν και διεθνή παρουσία που επιτρέπει τόσο την εθνική και την διεθνή ολοκλήρωση οικονομικών συναλλαγών. Επιπρόσθετα, υπόκεινται σε περιορισμένες ή και καθόλου νομοθετικές διατάξεις, ενώ δεν υπάρχουν εμπόδια για την ίδρυσή τους. Οι δράστες χρησιμοποιούν τους Μη Κερδοσκοπικούς Οργανισμούς για να συλλέγουν, να μεταφέρουν ακόμα και να καλύπτουν εγκληματικές δράσεις (Crime and Misconduct Commission, 2005).

2.3.6 Τα καζίνο

Τα καζίνο, επίσης, χρησιμοποιούνται συχνά από όσους επιθυμούν να ξεπλύνουν βρώμικο χρήμα. Σε περίπτωση που ένα καζίνο αποφασίσει να συνεργαστεί με σχετικούς εγκληματίες, τους παράσχει κάλυψη στο στάδιο της ενσωμάτωσης. Ο δράστης καταθέτει το ποσό που επιθυμεί στο καζίνο και στη συνέχεια το αποσύρει σε επιταγή υπό μορφή κερδών από τη συμμετοχή σε παιχνίδια του καζίνο. Ακόμα και στη περίπτωση που ο δράστης δεν επιθυμεί να υπάρχει σύνδεσή του με κέρδη από το καζίνο, κάποια από αυτά είναι διατεθειμένα να εκδώσουν επιταγές από λογαριασμούς ατόμων που είναι υπεράνω υποψίας και που, φυσικά, είναι πρόθυμα επί αμοιβή να συνεργαστούν σε αυτό (Madinger, 2006).

Τα καζίνο στις Φιλιπίνες είναι χαρακτηριστικό δείγμα δομών όπου ξεπλένεται βρώμικο χρήμα. Πρόσφατα, ποσό άνω των 80 εκατομμυρίων δολαρίων που εκλάπησαν από χάκερς από τράπεζα του Μπαγκλαντές, κατέληξαν σε καζίνο των Φιλιππινών κι έκτοτε η πορεία τους δεν εντοπίστηκε. Τα χρήματα μπόρεσαν να ανιχνευθούν μέχρι ένα συγκεκριμένο σημείο. Εντοπίστηκε ότι εισήλθαν στο χρηματοπιστωτικό σύστημα των Φιλιππίνων μέσω μιας σειράς λογαριασμών στην τράπεζα Rizal Commercial Banking, πριν ενοποιηθούν σε ένα λογαριασμό. Τα περισσότερα από αυτά κατέληξαν, στη συνέχεια, σε καζίνο, όπου χρησιμοποιήθηκαν για να αγοραστούν μάρκες χαρτοπαικτικών λεσχών ή να πληρωθούν απώλειες. Λόγω της απαλλαγής για τα καζίνο που ψηφίστηκε πριν από χρόνια στις Φιλιπίνες, οι αρχές που διερευνούν την υπόθεση δεν μπορούν να υποχρεώσουν τα καζίνο να υποβάλλουν εκθέσεις σχετικά με επιχειρήσεις ή συγκεκριμένους παίκτες. Ως

αποτέλεσμα, δεν είναι σαφές εάν η τράπεζα του Μπαγκλαντές θα μπορέσει να ανακτήσει τα κλεμμένα κεφάλαιά της (Mollman, 2016).

2.3.7 *Ο ιππόδρομος*

Η συνηθέστερη τακτική όσον αφορά τη χρήση του ιπποδρόμου για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος είναι η εκ των προτέρων συμφωνία μεταξύ των εγκληματιών και στελεχών του ιπποδρόμου για τη νίκη συγκεκριμένων αλόγων. Οι εγκληματίες ποντάρουν στα άλογα που έχει συμφωνηθεί τα οποία και κερδίζουν, με αποτέλεσμα ο δράστης να αποκομίζει μεγάλα ποσά ως κέρδη στο παιχνίδι. Συχνά, μάλιστα, οι δράστες ποντάρουν μέσω τηλεφωνικών λογαριασμών στοιχημάτων ώστε να μην αποκαλύπτεται η ταυτότητά τους, αλλά και για να νομιμοποιούν τα κεφάλαιά τους. Τα χρήματα πληρώνονται στους λογαριασμούς αυτούς, ένα μικρό ποσοστό ποντάρεται και τα κέρδη καταλήγουν στο ίδιο σημείο. Με αυτό τον τρόπο η τράπεζα δικαιολογεί τα μεγάλα ποσά ως κέρδη από στοιχηματικά παιχνίδια, με αποτέλεσμα να μην δημιουργούνται υποψίες για παράνομη δραστηριότητα (Commonwealth Secretariat, 2006).

2.3.8 *Το διαδίκτυο*

Με την αυξανόμενη χρήση του διαδικτύου σε κάθε τομέα της σύγχρονης ζωής, οι οικονομικοί εγκληματίες βρίσκουν ένα ακόμα προσιτό εργαλείο για να δράσουν. Σήμερα, πλέον, μπορεί να υποστηριχθεί ότι το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος εντάσσεται στο ηλεκτρονικό έγκλημα.

Διευκρινίζεται ότι το ηλεκτρονικό έγκλημα συνιστά παράνομη πράξη προσβολής περιουσιακών ή άλλων δικαιωμάτων τόσο φυσικών όσο και νομικών προσώπων που πραγματοποιείται μέσω της χρήσης οποιασδήποτε συσκευής ηλεκτρονικής επεξεργασίας δεδομένων. Το ηλεκτρονικό έγκλημα δύναται να διαπραχθεί τόσο σε συμβατικό περιβάλλον, όσο και σε χώρους που χρησιμοποιούνται δίκτυα ηλεκτρονικών υπολογιστών. Η δε τέλεση του εγκλήματος ολοκληρώνεται με την αθέμιτη παράκαμψη των μέτρων ασφαλείας και την εξ αποστάσεως διείσδυση τρίτων σε πληροφοριακά συστήματα (Συνήγορος του Καταναλωτή, 2008).

Παραδείγματα που εντάσσονται στη κατηγορία των ηλεκτρονικών εγκλημάτων είναι και η παράνομη ανάκτηση αρχείων μουσικής και η κλοπή μεγάλων χρηματικών ποσών από τραπεζικούς λογαριασμούς (USA National Crime Prevention Council, 2012).

Όσον αφορά τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του ηλεκτρονικού εγκλήματος, ο Μάραντος (χ.η.) εντοπίζει τα εξής:

- Το ηλεκτρονικό έγκλημα είναι γρήγορο, διαπράττεται σε χρόνο δευτερολέπτων με αποτέλεσμα να μην γίνεται καν αντιληπτό από το θύμα.
- Είναι εύκολο, αλλά απαιτούνται άριστες και εξειδικευμένες γνώσεις, για τη διάπραξή του, ενώ τα ίχνη που αφήνει είναι ψηφιακά.
- Μπορεί να διαπραχθεί χωρίς τη μετακίνηση του δράστη, ο οποίος ενεργεί από το γραφείο ή το σπίτι του, μέσω του υπολογιστή του, πολλές φορές με ψευδή στοιχεία.
- Είναι έγκλημα διασυνοριακό και τα αποτελέσματά του μπορεί να πραγματοποιούνται ταυτόχρονα σε πολλούς τόπους.
- Είναι πολύ δύσκολο να προσδιοριστεί ο τόπος τέλεσής του και, επίσης, είναι αρκετά δύσκολη η διερεύνηση και ο εντοπισμός του δράστη, γι' αυτό η έρευνα απαιτεί, συχνά, συνεργασία δύο τουλάχιστον κρατών.

Αναφορικά με το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, το διαδίκτυο αξιοποιείται με τη χρήση των ηλεκτρονικών παιχνιδιών. Σε έναν σημαντικό αριθμό διαδικτυακών παιχνιδιών, είναι δυνατόν να μετατρέπονται χρήματα από τον πραγματικό κόσμο σε υπηρεσίες ή μετρητά για την αγορά εικονικών αγαθών που δύνανται, αργότερα, να μετατραπούν ξανά σε πραγματικό χρήμα ή προϊόντα (MIT Technology Review, 2013). Εδώ χρησιμοποιείται το λεγόμενο κρυπτονόμισμα, το Bitcoin. Το κρυπτονόμισμα Bitcoin λειτουργεί ως αποθήκη πλούτου, όπως ένα "ψηφιακό πορτοφόλι" ή ένας εικονικός τραπεζικός λογαριασμός. Χρησιμεύει ως πλατφόρμα για την ανταλλαγή προϊόντων και υπηρεσιών από τους χρήστες. Οι χρήστες του Bitcoin κυμαίνονται από κοινούς ανθρώπους μέχρι εμπόρους ναρκωτικών που προτιμούν να πληρώνονται χωρίς να υπάρχουν αποδεικτικά παραστατικά. Σε αντίθεση με τη χρηματιστηριακή αγορά ή τις περισσότερες συναλλαγές αξίας, η ανταλλαγή με Bitcoins δεν χρειάζεται μεσάζοντες, πράγμα που σημαίνει ότι δεν υπάρχουν τράπεζες, δεν υπάρχει επιθεώρηση και δεν χρειάζεται να παρατίθενται πραγματικές

πληροφορίες. Μέσα από αυτή τη διαδικασία, τα βρώμικα χρήματα και τα bitcoins μπορούν να ανακατευτούν και στη συνέχεια να ανταλλάσσονται για καθαρά χρήματα (Lu, 2014).

Επίσης, ιδιαίτερη σύνηθες είναι το φαινόμενο αποστολής μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου το οποίο αποστέλλεται, υποτίθεται, από αξιωματούχους ξένων κρατών, συνήθως, αναπτυσσόμενων χωρών. Ο αποστολέας ζητά από τον παραλήπτη να τον βοηθήσει στο να μεταφέρει μεγάλα χρηματικά ποσά από τη ξένη χώρα, έναντι αμοιβής. Για το σκοπό αυτό ζητείται ο τραπεζικός λογαριασμός του παραλήπτη, όπου θα κατατεθούν τόσο το κεφάλαιο, όσο και η αμοιβή του. Απώτερος σκοπός, προφανώς, είναι η κλοπή των καταθέσεων όσων παραθέσουν τον λογαριασμό τους. Παρόλα αυτά, σε πολλές περιπτώσεις, οι εγκληματίες όντως μεταφέρουν χρήματα μέσω λογαριασμών που αντλούν με τέτοιο τρόπο. Τα ποσά αυτά, όμως, καθώς, συνήθως, είναι κλεμμένα εμπλέκουν και τους ενδιάμεσους μεταφορείς σε εγκληματική ενέργεια, παρόλο που ουσιαστικά προέβησαν σε μεταφορές μεταξύ τραπεζικών λογαριασμών (MIT Technology Review, 2013).

2.4 Το οργανωμένο έγκλημα και το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος

Σύμφωνα με τον Δημόπουλο (2012) *«το οργανωμένο έγκλημα συνιστά, μετά το έγκλημα του λευκού περιλαιμίου, τον δεύτερο βασικό βραχίονα της οργανωμένης εγκληματικότητας, το οποίο εμπλέκει εγκληματικές επιχειρηματικές ομάδες που στοχεύουν στην απόκτηση οικονομικού κέρδους με παράνομα μέσα».*

Το οργανωμένο έγκλημα συνιστά ένα ιδιαίτερα πολυσύνθετο εγκληματικό φαινόμενο, το οποίο διαθέτει τη δυνατότητα προσαρμογής στις διάφορες ευκαιρίες που εντοπίζονται για την αποκόμιση κέρδους από τους εγκληματίες, αλλά και στις ευρύτερες κοινωνικές και οικονομικές εξελίξεις. Επίσης, τα άτομα που εμπλέκονται σε εγκληματικές οργανώσεις διαθέτουν ιδιαίτερα μετρήσιμους οικονομικούς πόρους, γεγονός που παράσχει τη δυνατότητα πρόσβασης και χρήσης ιδιαίτερα εξελιγμένων, τεχνολογικά, μέσων για την επίτευξη των εγκληματικών στόχων. Αυτό, με τη σειρά του, δίνει προβάδισμα στους οργανωμένους εγκληματίες συγκριτικά με τις όποιες προσπάθειες κατασταλτικής αντιμετώπισης του φαινομένου (Ριζάβα, 2012).

Έτσι, σήμερα το οργανωμένο έγκλημα ως πρόβλημα αποτελεί μια μεγάλη πρόκληση για όλα τα κράτη και τις κυβερνήσεις παγκοσμίως. Κι αυτό, διότι δεν συνιστά μόνο απειλή που υπονομεύει την προσωπική και δημόσια ασφάλεια, αλλά, ταυτόχρονα, δύναται να επιφέρει και σοβαρές επιπτώσεις σε κοινωνικό, πολιτικό, οικονομικό, περιβαλλοντικό επίπεδο, εμποδίζοντας την περαιτέρω ανάπτυξη και πρόοδο των κοινωνιών. Θύματα από την οργανωμένη εγκληματική δραστηριότητα μπορεί να είναι είτε φυσικά είτε νομικά πρόσωπα όπως εταιρείες, ινστιτούτα, οργανισμοί ή κρατικές υπηρεσίες, καθώς και οι ίδιες οι κοινωνίες ως σύνολο. Οι περισσότερες από τις δραστηριότητες των οργανωμένων εγκληματιών όπως η διακίνηση ναρκωτικών ή το εμπόριο ανθρώπων, έχουν διεθνή διάσταση, επηρεάζοντας περισσότερες από μία χώρες (Ελληνική Αστυνομία, 2013).

Το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, ουσιαστικά, συντηρεί τη διαφθορά και το οργανωμένο έγκλημα. Οι οργανωμένες εγκληματικές ομάδες πρέπει να είναι σε θέση να νομιμοποιούν τα έσοδά τους από τη διακίνηση ναρκωτικών και το λαθρεμπόριο εμπορευμάτων. Οι κοινωνικές επιπτώσεις από την δυνατότητα των ομάδων αυτών για να ξεπλύνουν χρήματα μπορεί να είναι καταστροφικές (UNODC, 2017a).

Οι εγκληματικές οργανώσεις μπορούν να μετατρέψουν τις παραγωγικές επιχειρήσεις σε στείρες επενδύσεις, λειτουργώντας τες με πρωταρχικό σκοπό τη νομιμοποίηση παρανόμων εσόδων παρά ως επιχειρήσεις που δημιουργούν κέρδη. Μια τέτοια επιχείρηση δεν ανταποκρίνεται στη ζήτηση των καταναλωτών ή σε άλλες νόμιμες και παραγωγικές χρήσεις κεφαλαίου. Έχοντας πόρους μιας χώρας αφιερωμένους σε στείρες επενδύσεις, σε αντίθεση με τις επενδύσεις που οδηγούν σε άλλους παραγωγικούς σκοπούς, μειώνεται τελικά η παραγωγικότητα της συνολικής οικονομίας (Scott, 2006).

Ο Saviano (2012) αναφέρει ότι η πρόσφατη παγκόσμια χρηματοοικονομική κρίση του 2008 αποτέλεσε πρόσφορο έδαφος για τη δράση των εγκληματικών οργανώσεων, καθώς διαπιστώθηκε έντονη σύνδεσή τους με τα τραπεζικά συστήματα στα πλαίσια του ξέπλυματος βρώμικου χρήματος. Οι αμερικανικές τράπεζες κέρδισαν κεφάλαια από το ξέπλυμα χρημάτων των καρτέλ ναρκωτικών της Λατινικής Αμερικής. Επιπλέον, τράπεζες όπως η ABN Amro, η Barclays, η Credit Suisse, η Lloyds και η ING προχώρησαν σε δαπανηρούς συμβιβασμούς με τις νομοθετικές αρχές, αφού παραδέχθηκαν ότι πραγματοποίησαν συναλλαγές με πελάτες, οργανωμένους

εγκληματίες, από αμφιλεγόμενες χώρες όπως η Κούβα, το Ιράν και το Σουδάν, μεταξύ άλλων. Πολλές από τις παράνομες συναλλαγές προηγήθηκαν της κρίσης του 2008, αλλά η συνεχιζόμενη αναταραχή στον τραπεζικό κλάδο δημιούργησε ευκαιρίες για τις ομάδες του οργανωμένου εγκλήματος, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να πλουτίσουν και να αναπτυχθούν σε ισχύ. Τα παρακάτω πρόσφατα παραδείγματα είναι χαρακτηριστικά:

- Κολομβιανοί οικονομολόγοι, μέσω έρευνας, διαπίστωσαν η συντριπτική πλειοψηφία των κερδών από το εμπόριο ναρκωτικών στην Κολομβία μεταβιβάστηκαν από συνδικάτα του εγκλήματος στις πλούσιες χώρες και ξεπλένονταν από τα μεγαλύτερα χρηματοπιστωτικά κέντρα όπως η Νέα Υόρκη και το Λονδίνο. Το τραπεζικό απόρρητο και η προστασία της ιδιωτικής ζωής στις δυτικές χώρες συχνά, δια νόμου, παρακωλύει τη διαφάνεια και έτσι καθίσταται ευκολότερο για τους εγκληματίες να ξεπλύνουν τα χρήματά τους.
- Η ισπανική κρίση στο τομέα των ακινήτων, η οποία διήρκεσε από το 1997 μέχρι το 2007, βοήθησε τη δράση των εγκληματικών οργανώσεων, οι οποίες επένδυσαν βρώμικο χρήμα στην ιβηρική χερσόνησο στο τομέα των κατασκευών. Στη συνέχεια, όταν επιβραδύνθηκαν οι πωλήσεις κατοικιών και η έσκασε η φούσκα, το οργανωμένο έγκλημα επωφελήθηκε και πάλι αγοράζοντας σε τιμές ευκαιρίας σπίτια που οι πολίτες είχαν διαθέσει προς πώληση και που διαφορετικά θα είχαν μείνει απούλητα.

Ο τομέας των κατασκευών, επίσης, συνιστά πεδίο δράσης στα πλαίσια του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος από τις εκεί εγκληματικές οργανώσεις στην Αλβανία. Επίσης, οι επενδύσεις στις παράκτιες και αστικές περιοχές φαίνεται ότι προσφέρουν σημαντικές αποδόσεις σε σχέση με το αρχικό κεφάλαιο που επενδύεται. Όμως, στη χώρα είναι δυσχερής η συλλογή επαρκών στατιστικών δεδομένων σχετικά με το ξέπλυμα χρήματος από τις εγκληματικές οργανώσεις. Είναι χαρακτηριστικό ότι οι αλβανικές αρχές κατέγραψαν μόλις 2 περιπτώσεις ξεπλύματος βρώμικου χρήματος για το 2003, 6 περιπτώσεις για το 2004, ενώ για το 2005 δεν υφίσταται κανένα επίσημο στοιχείο (European Commission, 2006).

2.5 Οι συνέπειες του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος

Η νομιμοποίηση κεφαλαίων που έχουν ανακτηθεί μέσω παράνομων δραστηριοτήτων πέραν του ότι συνιστά ανεξάρτητο πρόβλημα, δημιουργεί και επιπλέον απώλειες σε μια οικονομία και σε ένα κοινωνικό σύνολο.

Το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος επιτρέπει στο οργανωμένο έγκλημα, στους εμπόρους όπλων και ναρκωτικών και σε λοιπούς εγκληματίες να οργανώνουν και να επεκτείνουν τη δράση τους. Χωρίς την ύπαρξη κανονισμών και περιοριστικών μέτρων, το ξέπλυμα χρήματος μπορεί να υποσκάψει την αξιοπιστία των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων μιας χώρας. Η απομάκρυνση υπέρογκων ποσών από νόμιμες οικονομικές δραστηριότητες, επίσης, συνιστά απειλή για την οικονομική σταθερότητα μιας χώρας, ενώ επηρεάζει και τη παγκόσμια αγορά. Το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος είναι σε θέση να υποσκάψει τις όποιες προσπάθειες για την καθιέρωση ελεύθερων και ανταγωνιστικών αγορών και περιορίζει την ανάπτυξη των εθνικών οικονομιών. Κι αυτό διότι επηρεάζει τις συναλλαγές στις αγορές, μπορεί να αυξήσει τη ζήτηση για μετρητά, να καταστήσει τα επιτόκια και τους δείκτες συναλλάγματος ασταθείς, δίνοντας ώθηση στον αθέμιτο ανταγωνισμό και στον πληθωρισμό στις χώρες όπου οι οικονομικοί εγκληματίες ξεπλένουν χρήμα (International Monetary Fund, 2005).

Οι κίνδυνοι που γεννά το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος στις οικονομίες είναι ποικίλοι. Το ξέπλυμα βάλλει και χειραγωγεί στις νόμιμες επιχειρήσεις επιτρέποντας την αναγνώριση άλλων επιχειρηματικών πρακτικών, κάθε άλλο παρά ακεραιων, κατά τη λήψη αποφάσεων. Είναι σε θέση να διαφθείρει δημόσιους λειτουργούς, ακόμα και ολόκληρες κυβερνήσεις μέσω της εξαγοράς ψήφων και της επιρροής της στάσης των πολιτικών προσώπων. Ακόμα, το ξέπλυμα μπορεί να διαστρεβλώνει τις μακροοικονομικές προβλέψεις και τις αγορές συναλλάγματος (Kern, 2000).

Το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος δύναται να υποσκάψει την ομαλή λειτουργία των τραπεζών. Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες συνεπάγεται την συμμετοχή εγκληματιών σε όλες, σχεδόν, τις πτυχές της διαδικασίας του ξεπλύματος. Κατά συνέπεια, οι νόμιμοι πελάτες των τραπεζών ενδέχεται, επίσης, να καταστούν θύματα οικονομικών εγκλημάτων, να χάσουν χρήματα και να μηνύσουν το ίδρυμα ώστε να λάβουν αποζημίωση. Επιπρόσθετα, οι τράπεζες μπορεί να τεθούν υπό

ελέγχους από τραπεζικές ή νομοθετικές αρχές που έχουν ως αποτέλεσμα αυξημένο κόστος, καθώς και πρόστιμα και άλλες κυρώσεις (Scott, 2006).

Ένας, ακόμα, τομέας που βάλλεται από το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος είναι η φορολογία. Η απόκρυψη κεφαλαίων ή η απομάκρυνσή τους στο εξωτερικό, μειώνει τα φορολογητέα εισοδήματα και τα εισοδήματα από φόρους για το κράτος, εις βάρος όσων είναι συνεπείς στις σχετικές υποχρεώσεις τους. Κι αυτό διότι, συνήθως, τα μειωμένα φορολογικά έσοδα προκαλούν αυξήσεις στα ποσοστά φορολόγησης (McDowell & Novis, 2001).

Οι συνέπειες του ξεπλύματος, όμως, δεν είναι μόνο οικονομικές. Σε επίπεδο κοινωνίας, μια επιτυχής διαδικασία ξεπλύματος βρώμικου χρήματος μεταδίδει το μήνυμα ότι αυτή η εγκληματική ενέργεια αποδίδει. Η επιτυχία αυτή ενθαρρύνει τους εγκληματίες να συνεχίσουν το παράνομο έργο τους, αφού μπορούν να τοποθετούν τα κέρδη τους χωρίς να υπόκεινται σε κυρώσεις. Αυτό, με τη σειρά του, αυξάνει τις απάτες, τις επιχειρηματικές υπεξαιρέσεις, την διακίνηση ναρκωτικών, την εγκληματικότητα που σχετίζεται με τα ναρκωτικά και γενικότερα δημιουργείται γενική απώλεια ηθικής στις κοινωνίες (Layton, 2017).

Εάν η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες επικρατεί σε μια χώρα, αυτό αυξάνει κατακόρυφα τα επίπεδα εγκληματικότητας και διαφθοράς. Ενισχύει, επίσης, τη χρήση δωροδοκίας σε κρίσιμους τομείς ώστε να καταστούν οι όποιες προσπάθειες ξεπλύματος επιτυχείς. Στους τομείς κι επαγγελματικούς αυτούς κλάδους περιλαμβάνονται (Scott, 2006):

- Οι εργαζόμενοι και η διοίκηση των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.
- Οι δικηγόροι και οι λογιστές.
- Οι νομοθετικές αρχές.
- Οι υπηρεσίες επιβολής του νόμου.
- Οι εποπτικές αρχές.
- Οι αστυνομικές αρχές.

2.6 Το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος στην Ευρώπη και τον κόσμο

Η άμεση διάχυση της οικονομικής πληροφόρησης, της τεχνολογίας και των επικοινωνιών επιτρέπουν τη μετακίνηση κεφαλαίων οπουδήποτε στον κόσμο με ταχύτητα και ευκολία. Αυτό καθιστά το έργο της την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες πιο επιτακτική από ποτέ. Βέβαια, όσο βαθύτερα εισχωρεί το βρώμικο χρήμα στο διεθνές τραπεζικό σύστημα, τόσο πιο δύσκολο είναι και να εντοπιστεί η προέλευσή του. Λόγω της λαθραίας φύσης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, είναι δύσκολο να εκτιμηθεί το συνολικό ποσό των χρημάτων που διέρχεται τα στάδια του ξεπλύματος. Παρόλα αυτά, εκτιμάται ότι τι ποσό των χρημάτων που ξεπλένεται σε παγκόσμιο επίπεδο μέσα σε ένα χρόνο συνιστά το 2 - 5% του παγκόσμιου ΑΕΠ, ή 800 δισεκατομμύρια έως 2 τρισεκατομμύρια δολάρια. Αν και η διαφορά μεταξύ αυτών των αριθμών είναι τεράστια, ακόμη και η χαμηλότερη εκτίμηση υπογραμμίζει τη σοβαρότητα του προβλήματος που καλούνται να αντιμετωπίσουν οι σημερινές κυβερνήσεις (UNODC, 2017b).

Πρόσφατα δημοσιοποιήθηκε ότι ερευνάται για ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και διαφθορά η ολλανδική ασφαλιστική εταιρεία ING, η οποία διατρέχει κίνδυνο επιβολής υψηλών προστίμων. Ο εκπρόσωπος της ασφαλιστικής εταιρείας επιβεβαίωσε την έρευνα και διαβεβαίωσε ότι θα συνεργαστεί με τις αρμόδιες αρχές, παρέχοντας κάθε πληροφορία, αλλά απέφυγε να αναφερθεί στο ύψος του πιθανού προστίμου (Η Ναυτεμπορική, 2017).

Ο Οικονόμου (2017) αναφέρεται στη περίπτωση της Γερμανίας που σήμερα τοποθετείται στη κορυφή της Ευρώπης, όσον αφορά τις απάτες, στην 8η θέση παγκοσμίως ως φορολογικός παράδεισος, κατατάσσεται μεταξύ των χωρών που εντοπίζεται η μεγαλύτερη φοροδιαφυγή, καθώς, επίσης, και στη πρώτη θέση σε σχέση με τη διακίνηση μαύρου χρήματος στην Ευρώπη. Παρά το γεγονός ότι η έκταση του ξεπλύματος μαύρου χρήματος στη Γερμανία είναι τεράστια, ο κίνδυνος που διατρέχουν οι εγκληματίες να αποκαλυφθούν είναι ελάχιστο, κυρίως λόγω της νομοθεσίας, όπως για παράδειγμα το φορολογικό απόρρητο για δικηγόρους και συμβολαιογράφους, καθώς επίσης η ελλειμματική δημόσια διοίκηση. Είναι χαρακτηριστικό ότι όλα μαζί τα ομοσπονδιακά κρατίδια της χώρας, με πληθυσμό 80 εκατομμύρια ανθρώπους, απασχολούν μόλις 50 ελεγκτές μαύρου χρήματος αναλογία,

δηλαδή, μικρότερη από 1 προς 1.000.000 κατοίκους. Οι συνεχείς καθυστερήσεις της Γερμανίας, όσον αφορά την υιοθέτηση των ευρωπαϊκών νόμων περί ξεπλύματος μαύρου χρήματος, είχαν ως αποτέλεσμα να κατηγορηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση δύο φορές, ως παραβάτης. Ήδη το 2014 η Γερμανία κινδύνευσε άλλωστε να καταχωρηθεί ως χώρα υψηλού ρίσκου, όσον αφορά τη χρηματοδότηση της διεθνούς τρομοκρατίας. Τα ακίνητα χρησιμοποιούνται ως μέσο για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, καθώς ο έλεγχος είναι ελλιπής. Στη Βαυαρία, λόγω χάρη, από το 2010 έως το 2013 δεν ελέγχθηκε ούτε ένας μεσίτης ακινήτων, ενώ στο Βερολίνο, στο οποίο οι τιμές των σπιτιών έχουν αυξηθεί υπερβολικά, με καταχωρημένους 2.500 μεσίτες, οι έλεγχοι είναι αμελητέοι. Ως εκ τούτου, το οργανωμένο έγκλημα προερχόμενο από την Ιταλία, και όχι μόνο, αξιοποιεί ιδιαίτερα τη Γερμανία, χρησιμοποιώντας, κυρίως, τα εστιατόρια για το ξέπλυμα μαύρου χρήματος από τα ναρκωτικά, προς όφελος βέβαια και της ίδιας της χώρας, αφού εισπράττει επί πλέον φορολογικά έσοδα, έχοντας τη δυνατότητα να ξεπλένει χρήματα άλλων κρατών, στα οποία απαγορεύονται αυτού του είδους οι συναλλαγές.

Η Βουλγαρία, καθώς κατέχει γεωστρατηγική θέση στην Ευρώπη, αλλά και λόγω των συνεχών προβλημάτων όσον αφορά την επιβολή του νόμου, αποτελεί πόλο έλξης για όσους επιθυμούν να ξεπλύνουν βρώμικο χρήμα. Αυτό ενισχύεται ακόμα περισσότερο από την επικρατούσα γκρίζα οικονομία στη χώρα, αλλά και την διαφθορά που αυξήθηκε σε ένταση το 2014. Άλλες δραστηριότητες που συνδέονται ή οδηγούν στη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες στη Βουλγαρία είναι φορολογικά και δασμολογικά αδικήματα, οι απάτες, η τοκογλυφία, τα ηλεκτρονικά εγκλήματα και, ιδίως, οι απάτες μέσω πιστωτικών καρτών και ΑΤΜ. Ιδιαίτερα εκτενές είναι και το εμπόριο προϊόντων λαθρεμπορίου, όπως τα τσιγάρα, το αλκοόλ και τα καύσιμα. Οι βιομηχανίες που χρησιμοποιούν οι βούλγαροι οικονομικοί εγκληματίες για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες περιλαμβάνουν τον τουρισμό, τα τυχερά παιχνίδια, το λιανικό εμπόριο, τις κατασκευές, την υγειονομική περίθαλψη και την ενέργεια. Στους τομείς αυτούς, δημιουργούνται μικρές επιχειρήσεις ώστε να αποδίδονται παράνομα κεφάλαια, όλο και περισσότερο σε υπεράκτιες περιοχές όπου η ιδιοκτησία είναι δύσκολο να ανιχνευθεί. Οι επιχειρήσεις, συγκεκριμένα, που χρησιμοποιήθηκαν συχνότερα για το σκοπό αυτό το 2014 ήταν τα καζίνο, τα ξενοδοχεία και τα νυχτερινά κέντρα, οι

αντιπροσωπείες αυτοκινήτων, εμπορικά κέντρα και λοιπά (United States Department of State, 2015).

Το ξέπλυμα χρήματος στην Βοσνία- Ερζεγοβίνη ομοιάζει με την φοροδιαφυγή. Η συνηθέστερη δε τακτική που ακολουθείται για το ξέπλυμα μέσω της φοροδιαφυγής και της μη καταβολής δασμών είναι η χρήση εικονικών επιχειρήσεων που βασίζεται στην εξαπάτηση της ταυτοποίησης και τη διαφθορά. Η μέθοδος αυτή προϋποθέτει την κάθετη ενσωμάτωση στις δικανικές δομές, χάρη στην σύμπνοια ανάμεσα στην πολιτική και οικονομική ανώτερη τάξη. Ποσά άνω των 15.000€ επιμερίζονται σε μικρότερες καταθέσεις ώστε να μην δημιουργούν υποψίες και διασπείρονται σε πολλούς λογαριασμούς. Τα ποσά ενσωματώνονται μέσω της αγοράς ακινήτων ή ακριβώς καταναλωτικών προϊόντων. Το 2004 αναφέρθηκαν στη χώρα 16 περιπτώσεις ξεπλύματος βρώμικου χρήματος και το ποσό που είχε νομιμοποιηθεί παράνομα ανερχόταν σε 26,5 εκατομμύρια ευρώ, εκ των οποίων το 1 εκατομμύριο προερχόταν από την παραπάνω μέθοδο της φοροδιαφυγής (European Commission, 2006).

Η οικονομία της Ιταλίας κατέχει μετρήσιμη θέση τόσο στην Ευρώπη, όσο και παγκόσμια, καθώς τόσο ο χρηματοπιστωτικός όσο και ο βιομηχανικός της τομέας κρίνονται ως ιδιαίτερα σημαντικοί. Το οργανωμένο έγκλημα στη χώρα, ιδίως οι οργανώσεις Camorra Ndrangheta και Mafia, δρα σε πολλούς οικονομικούς κλάδους της Ιταλίας, αλλά και διεθνώς, διαμορφώνοντας το βασικό μέσο ξεπλύματος βρώμικου χρήματος στη χώρα. Πολλές αναφορές από ιταλικές μη κυβερνητικές οργανώσεις αναγνωρίζουν το εγχώριο οργανωμένο έγκλημα ως τη μεγαλύτερη επιχείρηση της Ιταλίας. Η διακίνηση ναρκωτικών αποτελεί κύρια πηγή εισοδήματος για τις ομάδες του οργανωμένου εγκλήματος της Ιταλίας, οι οποίες επωφελούνται από τη γεωγραφική θέση της Ιταλίας και τις συνδέσεις με ξένους εγκληματικούς οργανισμούς στην Ανατολική Ευρώπη, την Κίνα, τη Νότια Αμερική και την Αφρική. Άλλες σημαντικές πηγές ξεπλύματος είναι τα έσοδα από τα φορολογικά εγκλήματα, το λαθρεμπόριο και τη πώληση πλαστών προϊόντων, οι εκβιασμοί, η διαφθορά και η τοκογλυφία. Με βάση τα περιορισμένα αποδεικτικά στοιχεία, οι κυριότερες πηγές χρημάτων για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, επίσης, φαίνεται να είναι εγκληματικές πράξεις, όπως η πλαστογράφηση εγγράφων και το λαθρεμπόριο και πώληση νομικών και λαθρεμπόρων. Η συνολική μαύρη αγορά της Ιταλίας είναι ίση με 12,4% του ΑΕΠ και αξίας 250 δισεκατομμυρίων δολαρίων. Ένα σημαντικό τμήμα αυτής της μαύρης αγοράς αφορά σε λαθραία προϊόντα, με το λαθρεμπόριο καπνού ως

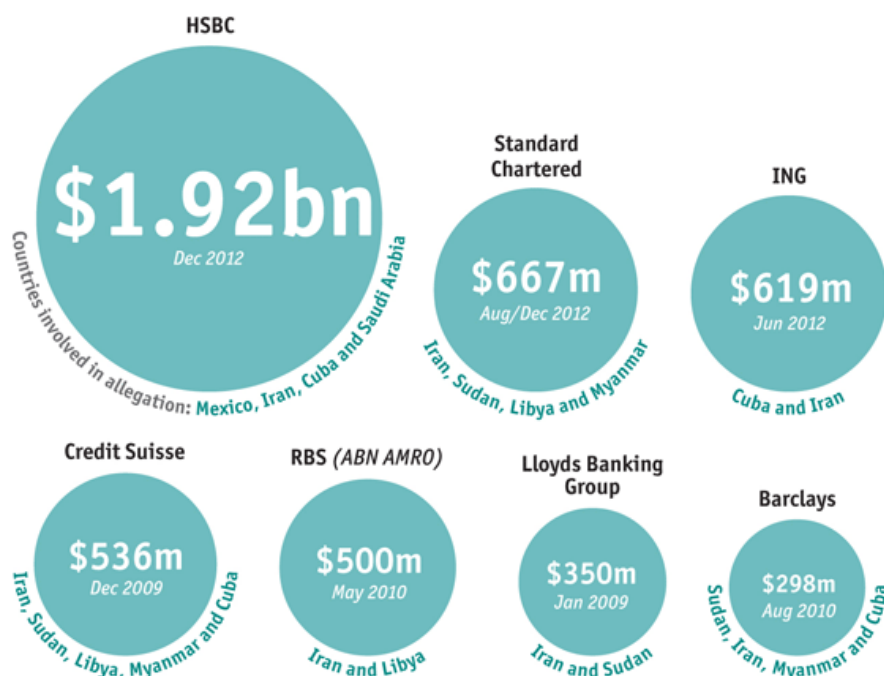
το σημαντικότερο μέγεθος. Ωστόσο, το μεγαλύτερο μέρος της μαύρης αγοράς είναι το λαθραίο εισόδημα, οι αδήλωτες συναλλαγές ή άλλη φοροδιαφυγή που συνδέεται με άλλο νόμιμο εμπόριο. Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας στην Ιταλία συμβαίνουν τόσο στο επίσημο όσο και στο άτυπο χρηματοπιστωτικό σύστημα, καθώς και με την χρήση offshore. Το μαζικό λαθρεμπόριο μετρητών έχει γίνει λιγότερο συνηθισμένο, καθώς η φυσική μεταφορά του ενσώματου νομίσματος αντικαθίσταται ολοένα και περισσότερο από τραπεζικές μεταφορές, χρεωστικές κάρτες και την αγορά συναλλάγματος (United States Department of State, 2015).

Στις αρχές του 2017 γνωστοποιήθηκε ότι επιβλήθηκε στην εταιρεία αποστολής χρημάτων Western Union από το υπουργείο Δικαιοσύνης των ΗΠΑ το υπέρογκο πρόστιμο των 586 εκατομμυρίων δολαρίων, στο πλαίσιο αποδοχής κατηγοριών περί ανοχής χρήσης των υπηρεσιών της από εγκληματίες για ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και απάτες. Η Western Union φέρεται να γνώριζε πότε τα τοπικά της πρακτορεία ζητούσαν την αποστολή ύποπτων εμβασμάτων για λογαριασμό πελατών τους, τα οποία καταφανώς έφεραν ψευδή στοιχεία, για να μην αναγνωριστούν από τα συστήματά της. Έτσι, με τη συνδρομή των πρακτορείων της Western Union, Κινέζοι μετανάστες χρησιμοποίησαν τις υπηρεσίες της εταιρείας για να εμβάσουν εκατοντάδες εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ σε διακινητές, στέλνοντάς τους χρήματα σε μικρά τμήματα, ώστε οι πληρωμές να μην ανιχνευθούν από τα συστήματα της Western Union. Σε άλλες περιπτώσεις, μάλιστα, απατεώνες κατάφεραν να εξαπατήσουν δεκάδες χιλιάδες καταναλωτές στις ΗΠΑ, προσφέροντάς τους ανύπαρκτα δώρα και θέσεις εργασίας, χρησιμοποιώντας τις υπηρεσίες της Western Union για να εισπράξουν χρήματα, δίνοντας με αυτόν τον τρόπο και ένα μερίδιο στην εταιρεία από τις απάτες τους. Η εταιρεία φέρεται να ήταν ενήμερη για χιλιάδες περιπτώσεις συναλλαγών εξαπάτησης καταναλωτών μεταξύ 2004 και 2012 μέσω τουλάχιστον 2.000 πρακτορείων της, δίχως να προχωρήσει σε προειδοποιήσεις και κυρώσεις εναντίον τους (Banking News, 2017).

Τον Μάρτιο του 2017, ρωσικός όμιλος επιχειρήσεων Prevezon δέχτηκε να καταβάλλει, περίπου, 6 δισεκατομμύρια δολάρια στις αρχές των Η.Π.Α. για τη διευθέτηση κατηγοριών ενάντια των εταιρειών του ομίλου για την νομιμοποίηση εσόδων ύψους 230 δισεκατομμυρίων δολαρίων, μέσω φοροδιαφυγής. Οι αμερικανικές αρχές είχαν ζητήσει να κατασχεθούν περισσότερα από 20

δισεκατομμύρια δολάρια από τις καταθέσεις της Prevezon και συνδεδεμένων επιχειρήσεων σε τράπεζες της Νέας Υόρκης, καθώς οι λογαριασμοί αυτοί χρησιμοποιούνταν για να ξεπλυθούν χρήματα που είχαν κλαπεί από διεφθαρμένους Ρώσους εφοριακούς υπαλλήλους. Βέβαια, μετά τον συμβιβασμό καμία από τις κατηγορίες δεν έγινε αποδεκτή (Schectman & Layne, 2017).

Στη παρακάτω εικόνα καταδεικνύονται παραστατικά οι μεγαλύτεροι συμβιβασμοί που πραγματοποιήθηκαν στις ΗΠΑ με τραπεζικούς και ασφαλιστικούς κολοσσούς που ενεπλάκησαν σε διαδικασίες ξεπλύματος βρώμικου χρήματος από το 2009 έως το 2012.

Πηγή: Ballve, 2012.

Εικόνα 2.1 Οι μεγαλύτεροι οικονομικοί συμβιβασμοί των αρχών των ΗΠΑ για την εμπλοκή σε ξέπλυμα βρώμικου χρήματος

Όπως διαφαίνεται, το 2012 η τράπεζα HSBC κατέβαλε στις αμερικανικές αρχές το ποσό των 1,92 δισεκατομμυρίων δολαρίων έναντι κατηγοριών για την εμπλοκή της σε ξέπλυμα βρώμικου χρήματος στο Μεξικό, το Ιράν, τη Κούβα και τη Σαουδική Αραβία. Με βάση τα δεδομένα, επίσης, φαίνεται ότι και οι λοιποί οργανισμοί προχώρησαν σε οικονομικούς συμβιβασμούς με τις αρχές των ΗΠΑ για την επίσης

συμμετοχή τους σε ανάλογες εγκληματικές πράξεις και μάλιστα στις ίδιες, σε γενικές γραμμές, χώρες.

Στην Αργεντινή, το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος που συνδέεται με το εμπόριο ναρκωτικών, την διαφθορά, το λαθρεμπόριο και τη φοροδιαφυγή συμβαίνει σε όλο το χρηματοπιστωτικό σύστημα, συχνά μέσω συναλλαγών που αφορούν συγκεκριμένα υπεράκτια κέντρα. Οι πιο συνηθισμένες πράξεις νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες στον μη χρηματοπιστωτικό τομέα αφορούν συναλλαγές που πραγματοποιούνται μέσω δικηγόρων, λογιστών, εταιρικών δομών και στον τομέα των ακινήτων. Το 2014, η Βραζιλία ήταν η έβδομη μεγαλύτερη οικονομία στον κόσμο, με βάση το ονομαστικό ΑΕΠ. Πρόκειται για μια χώρα από την οποία διέρχονται μεγάλες ποσότητες ναρκωτικών, καθώς και μία από τις μεγαλύτερες χώρες κατανάλωσης ουσιών στον κόσμο. Το Σάο Πάολο, η μεγαλύτερη πόλη της Βραζιλίας, θεωρείται περιφερειακό οικονομικό κέντρο για τη Λατινική Αμερική. Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες στη Βραζιλία σχετίζεται κυρίως με τα εγχώρια εγκλήματα, ιδίως με τη διακίνηση ναρκωτικών, τη διαφθορά, το οργανωμένο έγκλημα, τα τυχερά παιχνίδια και το εμπόριο διαφόρων ειδών λαθραίων και παραποιημένων αγαθών. Τα κανάλια νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες περιλαμβάνουν τη χρήση τραπεζών, επενδύσεων σε ακίνητα, αγορές χρηματοπιστωτικών περιουσιακών στοιχείων, πολυτελών προϊόντων, δικτύων εμβασμάτων, άτυπων χρηματοπιστωτικών δικτύων και νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (United States Department of State, 2015).

2.7 Το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα, φαίνεται ότι το οργανωμένο έγκλημα βασίζει τη δράση του στο ξέπλυμα μαύρου χρήματος. Το ξέπλυμα στην χώρα κατορθώνει, σύμφωνα με τους διεθνείς οργανισμούς που παρακολουθούν αυτό το φαινόμενο, να προσδίδει στην Ελλάδα χαρακτηριστικά που έχουν οικονομίες άλλων χωρών όπως η Χιλή, η Κόστα Ρίκα, ο Μαυρίκιος και λοιπές που δεν φημίζονται για τα απολύτως διαφανή χρηματοπιστωτικά τους συστήματα. Τα ποσά που ξεπλύθηκαν, μόνο το 2008, ενδέχεται να ξεπερνούν τα 5 δισεκατομμύρια ευρώ (Κυριακόπουλος, 2009).

Η Ελλάδα συνιστά περιφερειακό οικονομικό κέντρο για τα Βαλκάνια, καθώς και μια γέφυρα μεταξύ Ευρώπης και Μέσης Ανατολής. Η επίσημη διαφθορά, η παρουσία οργανωμένου εγκλήματος και η μεγάλη ανεπίσημη οικονομία καθιστούν τη χώρα ευάλωτη στη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Οι ελληνικές διαδικασίες επιβολής του νόμου δείχνουν ότι η Ελλάδα είναι ευάλωτη στη διακίνηση ναρκωτικών, την εμπορία ανθρώπων, την παράνομη μετανάστευση, την πορνεία, το λαθρεμπόριο τσιγάρων και άλλων λαθραίων αντικειμένων, τη σοβαρή απάτη ή κλοπή, τις παράνομες δραστηριότητες τυχερών παιχνιδιών και τη φοροδιαφυγή, σε μεγάλη κλίμακα. Τα στοιχεία δείχνουν ότι τα οικονομικά εγκλήματα έχουν αυξηθεί τα τελευταία χρόνια και οι εγκληματικές οργανώσεις, μερικές με διασυνδέσεις με τρομοκρατικές ομάδες, προσπαθούν όλο και περισσότερο να χρησιμοποιήσουν το ελληνικό τραπεζικό σύστημα για τη νομιμοποίηση παράνομων κεφαλαίων. Τα προερχόμενα από εγκληματικότητα έσοδα ιστορικά φαίνεται ότι πιο συχνά επενδύονται στην ακίνητη περιουσία, τα τυχερά παιχνίδια και τη χρηματιστηριακή αγορά. Οι εγκληματικές οργανώσεις από τη νοτιοανατολική Ευρώπη, τα Βαλκάνια, τη Γεωργία και τη Ρωσία ευθύνονται για ένα μεγάλο ποσοστό του εγκλήματος που δημιουργεί παράνομους πόρους. Η ευρεία χρήση των μετρητών διευκολύνει τη γκρίζα οικονομία καθώς και τη φοροδιαφυγή. Λόγω της μεγάλης ανεπίσημης οικονομίας, είναι δύσκολο να προσδιοριστεί η αξία των λαθραίων εμπορευμάτων στη χώρα, συμπεριλαμβανομένου του κατά πόσο τα λαθραία εμπορεύματα χρηματοδοτούνται από ναρκωτικά ή άλλα παράνομα προϊόντα. Υπάρχουν, επίσης, όλο και περισσότερες ενδείξεις ότι οι εγχώριες τρομοκρατικές ομάδες εμπλέκονται στο εμπόριο ναρκωτικών (United States Department of State, 2015).

Με βάση έρευνα που διενεργήθηκε από την εφημερίδα «Το Βήμα», ήδη, το 1998 στην Ελλάδα, δραστηριοποιούνται περίπου 150 εταιρείες - γραφεία, στα οποία απασχολούνται 800 - 1.000 άτομα, που αναλάμβαναν κατόπιν εντολών από το εξωτερικό διαδικασίες ξεπλύματος βρώμικου χρήματος με την πλειονότητα αυτών να είναι, κυρίως, ορισμένα ναυτιλιακά γραφεία και, ακολούθως, κάποιες χρηματιστηριακές εταιρείες. Τα γραφεία στην Ελλάδα λάμβαναν εντολές από αντίστοιχα του εξωτερικού η πλειονότητα των οποίων αφορούσε υποθέσεις ξεπλύματος των καρτέλ ηρωίνης από την Κολομβία. Το ύψος των παράνομων συναλλαγών σε καταστήματα τραπεζών της απολύτου εμπιστοσύνης των γραφείων

έφθανε, σύμφωνα με τις 5 εκτιμήσεις, τουλάχιστον τα 2 με 3 δισεκατομμύρια δολάρια ημερησίως (Λαμπρόπουλος, 1998).

Το 2014, βρέθηκαν αντιμετώποι με έλεγχο για ξέπλυμα μαύρου χρήματος 386 φορολογούμενοι που εμφανίζονταν με εκατοντάδες κερδισμένα δελτία παιχνιδιών του ΟΠΑΠ. Αναλυτικότερα, φαίνεται ότι ο Οργανισμός τους χορήγησε το 2013 βεβαιώσεις για κερδισμένα δελτία συνολικού ύψους 27 εκατομμυρίων ευρώ. Η κάθε μια βεβαίωση κερδών περιείχε πάνω από 300 κερδισμένα δελτία με την μεγαλύτερη να περιλαμβάνει 8.700 δελτία. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι ο φορολογούμενος που ζήτησε βεβαίωση κερδών για 8.700 δελτία θα πρέπει να κατέθετε, περίπου, 24 δελτία την ημέρα, επί 365 ημέρες και μάλιστα όλα τα δελτία να έχουν κερδίσει κάποιο ποσό. Σε πολλές περιπτώσεις, επίσης, τυχερών δελτίων ο ίδιος παίκτης εμφανίζεται να έχει παίξει την ίδια μέρα ακόμη και την ίδια ώρα κάποιο από τα παιχνίδια του ΟΠΑΠ σε διαφορετικές πόλεις της Ελλάδος, πράγμα αδύνατο. Τα στοιχεία αυτά προέκυψαν από έρευνα της Επιτροπής Εποπτείας Ελέγχου Παιγνίων (ΕΕΕΠ) με την ΟΠΑΠ Α.Ε. για τους κινδύνους νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, μέσω της διεξαγωγής τυχερών παιγνίων. Τα αποτελέσματα της έρευνας κατέδειξαν ότι το 2013 ζητήθηκαν από την ΟΠΑΠ Α.Ε. βεβαιώσεις κερδών συνολικού ύψους 347 εκατομμυρίων ευρώ περίπου, ενώ 386 βεβαιώσεις, συνολικού ύψους 27 εκατομμυρίων περίπου, περιείχαν άνω των 300 κερδισμένων δελτίων η κάθε μία, με την μεγαλύτερη να περιλαμβάνει 8.700 δελτία. Με την ολοκλήρωση της διερεύνησης και κατά τις οδηγίες της ΕΕΕΠ, η διοίκηση της ΟΠΑΠ Α.Ε. υπέβαλε μία σειρά στοιχείων και εκτιμήσεων σχετικά με τις βεβαιώσεις κερδών που χορηγεί σε φυσικά πρόσωπα, με βάση το υφιστάμενο κανονιστικό πλαίσιο και οι οποίες χρησιμοποιούνται ώστε να δικαιολογηθεί η προέλευση εισοδήματος στις φορολογικές αρχές (iefimerida, 2014).

Το 2016, οι αυτοκινητοβιομηχανίες Mercedes-Benz και BMW δέχτηκαν ποινικές διώξεις στην Ελλάδα για λαθρεμπόριο και ξέπλυμα βρώμικου χρήματος. Η υπόθεση αφορούσε στις υπό-τιμολογήσεις που διενεργούσαν κατά την εισαγωγή των οχημάτων από τη Γερμανία την περίοδο 2011 – 2013, αποκομίζοντας συνολικό όφελος 32,6 εκατομμυρίων ευρώ. Επιπλέον, υπήρχαν ενδείξεις για εκτεταμένο λαθρεμπόριο κατά την εισαγωγή αυτοκινήτων από την BMW, αλλά και ομολογημένη δωροδοκία Ελλήνων αξιωματούχων από την DAIMLER BENZ μητρική της Mercedes, συνθέτοντας ένα ευρύ φάσμα των έκνομων δραστηριοτήτων των

γερμανικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα. Η υπόθεση της φοροδιαφυγής των BMW και MERCEDES, για την οποία το ΣΔΟΕ είχε παραδώσει από το 2014 στην αρμόδια Εφορία πόρισμα για φοροδιαφυγή 200 εκατομμυρίων συν πρόστιμα και προσαυξήσεις, συνόλου 600 εκατομμυρίων ευρώ φαινόταν να λιμνάζει για πολλά χρόνια, καθώς εμπλέκονταν πολιτικές παρεμβάσεις. Τα πρόστιμα που προσδιορίστηκαν αρχικά, ανέρχονταν σε 66 εκατομμύρια ευρώ για την Mercedes-Benz και σε 36 εκατομμύρια ευρώ για την BMW (Pronews, 2016).

Πρόσφατα 3 πανεπιστημιακοί γιατροί καταδικάστηκαν σε πολυετείς ποινές κάθειρξης, καθώς το Τριμελές Εφετείο Κακουργημάτων Θεσσαλονίκης τους έκρινε ένοχους για δωροδοκία και ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, κατηγορίες που συνδέονταν με παράνομες αμοιβές και υπέρ-κοστολογήσεις υλικών από την εταιρία ιατροτεχνολογικού υλικού DePuy. Η υπόθεση αφορούσε τμήμα του οικονομικού σκανδάλου της εταιρίας DePuy, θυγατρικής της πολυεθνικής Johnson & Johnson. Οι έρευνες Ελλάδα ξεκίνησαν ύστερα από αποκαλύψεις στελέχους της DePuy ότι οι πωλήσεις στην Ελλάδα ήταν υπέρ-τιμολογημένες σε ποσοστό που προσέγγιζε το 35%, από το οποίο το 20% κατέληγε σε γιατρούς που χρησιμοποιούσαν τα υλικά, άλλοτε με απευθείας παράδοση χρημάτων κι άλλοτε με διάφορες προσφορές, όπως ταξίδια. Σύμφωνα με το βούλευμα, με το οποίο παραπέμφθηκαν σε δίκη οι πανεπιστημιακοί γιατροί της Θεσσαλονίκης, η ζημιά που προκλήθηκε στα τοπικά νοσοκομεία «Ιπποκράτειο», «Παπανικολάου» και «Γεννηματάς», κατά το διάστημα 2000-06, ξεπερνάει τα 2 εκατομμύρια ευρώ, ενώ εκτιμήθηκε ότι οι τρεις κατηγορούμενοι επωφελήθηκαν με το συνολικό ποσό του 1,5 εκατομμυρίου ευρώ (Euro2day, 2017).

Τα προαναφερόμενα παραδείγματα, τόσο στο διεθνή όσο και στον ελληνικό χώρο, αποτελούν ένα μόνο μικρό δείγμα των δραστηριοτήτων στα πλαίσια του ξεπλύματος του βρώμικου χρήματος. Η έκταση του προβλήματος έχει ενισχύσει το ενδιαφέρον των διεθνών αρχών που στοχεύουν στην διεύρυνση του σχετικού νομοθετικού πλαισίου και στη πάταξη του συγκεκριμένου οικονομικού εγκλήματος, όπως αναφέρεται στο αμέσως επόμενο κεφάλαιο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΟΥ ΞΕΠΛΥΜΑΤΟΣ ΒΡΩΜΙΚΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΣ

Οι ενότητες του παρόντος κεφαλαίου αφορούν στη μελέτη της υπάρχουσας διεθνούς κι ελληνικής νομοθεσίας, αναφορικά με την εγκληματική ενέργεια του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος. Επίσης, προτείνονται μέτρα που δύνανται να περιορίσουν την έκταση του φαινομένου, καθώς η πλήρης εξάλειψή του κρίνεται ως αδύνατη.

3.1 Η διεθνής νομοθεσία

Όπως συμβαίνει με κάθε αδίκημα, ανάλογα και στη περίπτωση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος, κάθε χώρα διαθέτει τη δική της νομοθεσία και προσδιορίζει την σχετικές κυρώσεις για τους παραβάτες. Σαφέστατα, όμως, υφίστανται και βασικές ομοιότητες στα διεθνή νομοθετήματα.

Για παράδειγμα οι νομοθετικές διατάξεις σε ΗΠΑ και Ηνωμένο Βασίλειο συγκλίνουν σημαντικά, καθώς και οι 2 χώρες προβλέπουν εκτεταμένες κανονιστικές απαιτήσεις για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα ώστε αυτά να εφαρμόζουν και να διατηρούν διαδικασίες κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Στα πλαίσια αυτά εφαρμόζονται προγράμματα πρόγραμμα δέουσας επιμέλειας πελατών, διορισμούς αξιωματούχων συμμόρφωσης για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, ανάπτυξη συνεχόμενων προγραμμάτων κατάρτισης για τους εργαζομένους, διαδικασίες ελέγχου για την δοκιμή της αποτελεσματικότητας του προγράμματος καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και αναφορές ύποπτων δραστηριοτήτων. Επιπρόσθετα, και οι 2 χώρες διατηρούν ειδικά μέτρα ή κυρώσεις που απαγορεύουν στις τράπεζες να πραγματοποιούν συναλλαγές με συγκεκριμένα άτομα και οντότητες. Ωστόσο, ορισμένα από τα ειδικά μέτρα που ισχύουν στις Ηνωμένες Πολιτείες επιβάλλουν υποχρεώσεις που δεν είναι πλήρως συνεπείς με τις οικονομικές κυρώσεις του Ηνωμένου Βασιλείου. Σε σύγκριση με το Ηνωμένο

Βασίλειο, οι Ηνωμένες Πολιτείες φαίνεται να εφαρμόζουν περισσότερες κυρώσεις βάσει δικαιοδοσίας. Οι κυρώσεις της Βιρμανίας που ισχύουν σήμερα στο Ηνωμένο Βασίλειο απευθύνονται σε συγκεκριμένα άτομα και οντότητες στη Βιρμανία, λόγω χάρη. Οι κυρώσεις των ΗΠΑ, όμως, είναι ευρύτερες (Friesen, 2008).

Πριν το 1986, το ξέπλυμα του βρώμικου χρήματος στις ΗΠΑ δεν θεωρούνταν ξεχωριστό έγκλημα και επομένως δεν υπήρχε εγκληματική ειδικότητα στη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Με την αυξανόμενη ανησυχία για την επέκταση του εμπορίου ναρκωτικών, οι πρώτες διατάξεις για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ψηφίστηκαν στη δεκαετία του 1980. Μετά τις τρομοκρατικές επιθέσεις του 2001, το κίνητρο της προσπάθειας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες έγινε ολοένα και εντονότερο για της απαγόρευση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Και κατά την τελευταία δεκαετία, το ενδιαφέρον για την πάταξη του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος στοχεύει και στην αποτροπή της φόρο-αποφυγής και της φοροδιαφυγής (Rahn, 2017).

Η Αυστραλία διαθέτει ισχυρό καθεστώς για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, αλλά και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Ο νόμος για τη Καταπολέμηση του Ξεπλύματος και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας του 2006 διαμορφώθηκε σε στενή συνεργασία με εμπλεκόμενους στις αυστραλιανές επιχειρήσεις. Ο νόμος επιβάλλει βασικές υποχρεώσεις στις επιχειρήσεις που σχετίζονται με την εγγραφή τους σε συγκεκριμένη υπηρεσία- την AUSTRAC- καταπολέμησης του ξεπλύματος, την παροχή αναφορών στις αρχές σε περιπτώσεις που εντοπίζονται ύποπτες συναλλαγές και συμπεριφορές, καθώς και της τήρησης αρχείων με τα στοιχεία των πελατών τους και όλες τις συναλλαγές που διενεργούν με αυτούς. Εκτός από τις υποχρεώσεις αυτές, οι επιχειρήσεις θεωρείται ότι πρέπει να είναι σε θέση να εκτιμούν οι ίδιες το πιθανό κίνδυνο εμπλοκής τους σε διαδικασίες ξεπλύματος βρώμικου χρήματος (Australian Government, n.d.).

Στην Ταϊλάνδη, ο νόμος κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ψηφίστηκε τον Μάρτιο του 1999 με στόχο την εξάλειψη του εμπορίου ναρκωτικών, καθώς και την καταπολέμηση άλλων δραστηριοτήτων όπως η διαφθορά, η απάτη και η πορνεία. Πρόσφατες τροποποιήσεις του νόμου έγιναν τον

Μάρτιο του 2008, διευρύνοντας το γενικό πεδίο της ποινικής ευθύνης και αυξάνοντας τις εξουσίες διεξαγωγής ερευνών και κατασχέσεων. Οι τροποποιήσεις μπορούν, επίσης, να θεωρηθούν ως μια απόπειρα αντιμετώπισης του προβλήματος της αντιλαμβανόμενης διαφθοράς της κυβέρνησης. Το Γραφείο Πρόληψης και Καταστολής για την Καταπολέμηση της Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες (AMLO) το οποίο ιδρύθηκε βάσει του νόμου, επιβεβαίωσε τη συνεργασία των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων για την αναφορά, ενδεχομένως, παράνομων συναλλαγών. Ωστόσο, το AMLO ανέφερε, ακόμα, ότι ο αριθμός των συναλλαγών που είχαν προηγουμένως υποβληθεί σε υποχρεωτική αναφορά βάσει του νόμου μειώθηκε απότομα στο χρόνο. Αυτό μπορεί να αποτελεί ένδειξη ότι οι ύποπτες συναλλαγές που γίνονταν προηγουμένως απευθείας με αξιόπιστους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς διακρίνονται τώρα σε μικρότερα, πιο διαφοροποιημένα ποσά ή μεταδίδονται μέσω άλλων μεθόδων (Siam Legal International, 2017).

Το 1989, με πρωτοβουλία των ΗΠΑ, της Ιαπωνίας, της Γερμανίας, της Αγγλίας, του Καναδά και της Ιταλίας δημιουργήθηκε ο Φορέας Λήψης Μέτρων Οικονομικής Φύσεως – FATF (Financial Action Task Force) με στόχο να εντοπιστούν μέτρα για την καταπολέμηση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος που προερχόταν, κυρίως, από το παράνομο εμπόριο ναρκωτικών (Crime and Misconduct Commission, 2005).

Οι τρεις βασικές λειτουργίες του FATF όσον αφορά τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες είναι (Scott, 2006):

- Η παρακολούθηση της προόδου των μελών όσον αφορά την εφαρμογή μέτρων καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.
- Η ανασκόπηση και η υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις τάσεις, τις τεχνικές και τα μέτρα ενάντια στο ξέπλυμα.
- Η προώθηση της υιοθέτησης και εφαρμογής των μέτρων κατά του ξεπλύματος χρημάτων που προτείνει ο οργανισμός, σε παγκόσμια κλίμακα.

Το 1990, ο FATF, ανέπτυξε 40 συστάσεις για τη βελτίωση των εθνικών νομικών συστημάτων με την ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα και της αύξησης στην συνεργασία για τη καταπολέμηση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος. Οι προτάσεις

αυτές αναθεωρήθηκαν το 1996 και το 2003 ώστε να επικαιροποιηθούν με τις τρέχουσες τάσεις στο οικονομικό έγκλημα. Το 2003, μάλιστα, οι συστάσεις αυτές έγιναν ακόμα πιο λεπτομερείς ιδιαίτερα όσον αφορά την ταυτοποίηση των πελατών των τραπεζικών ιδρυμάτων και την αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Επιπλέον, αναφέρονται μέτρα με σκοπό να αποφευχθεί η χρήση των επιχειρήσεων ως μέσων για παράνομες πράξεις (International Monetary Fund, 2005).

Το 1991, τέθηκε σε ισχύ στον Καναδά ο νόμος για τα Έσοδα από την Εγκληματικότητα, ώστε να δοθεί νομική ισχύ στις 40 συστάσεις του FATF, με την καθιέρωση απαιτήσεων καταγραφής αρχείων και ταυτοποίησης πελατών στον χρηματοπιστωτικό τομέα, προκειμένου να διευκολυνθεί η διερεύνηση και δίωξη των αδικημάτων νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες του Ποινικού Κώδικα του Καναδά και του νόμου περί ελεγχόμενων φαρμάκων και ουσιών. Το 2000, ο νόμος τροποποιήθηκε ώστε να διευρυνθεί το πεδίο εφαρμογής του και να δημιουργηθεί μια μονάδα χρηματοοικονομικών πληροφοριών με τον εθνικό έλεγχο της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, η FINTRAC. Τον Δεκέμβριο του 2001, το πεδίο εφαρμογής του νόμου επεκτάθηκε και πάλι με τροποποιήσεις που θεσπίστηκαν στο πλαίσιο του νόμου για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας με στόχο την αποτροπή της τρομοκρατικής δραστηριότητας, με τον τερματισμό των πηγών και των καναλιών χρηματοδότησης που χρησιμοποίησαν οι τρομοκράτες στις επιθέσεις της 11^{ης} Σεπτεμβρίου στη Νέα Υόρκη. Ο νόμος για τα Έσοδα από την Εγκληματικότητα μετονομάστηκε σε νόμο Περί των Προϊόντων του Εγκλήματος και του νόμου Περί Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας. Τον Δεκέμβριο του 2006, και οι 2 νόμοι τροποποιήθηκαν περαιτέρω, εν μέρει, ως απάντηση στην πίεση του FATF. Οι τροποποιήσεις επέκτειναν τις απαιτήσεις ταυτοποίησης πελατών, τήρησης αρχείων και υποβολής εκθέσεων για ορισμένους οργανισμούς και περιλάμβαναν νέες υποχρεώσεις για την αναφορά απόπειρας ύποπτων συναλλαγών και εξερχόμενων και εισερχόμενων διεθνών ηλεκτρονικών μεταφορών κεφαλαίων, την εκπόνηση αξιολογήσεων κινδύνου και την εφαρμογή γραπτών διαδικασιών συμμόρφωσης όσον αφορά τους εν λόγω κινδύνους (Duhaime Law, 2017).

Οι συστάσεις του FAFT, όπως ήταν αναμενόμενο δεν άφησαν ανεπηρέαστη και την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η παρουσίαση των 40 προτάσεων εξελίχθηκε σε άμεσο διάλογο με πολλές από τις χώρες της Ευρώπης. Οι προσπάθειες αυτές ενισχύθηκαν με πολλούς διαφορετικούς τρόπους από την Ευρωπαϊκή Ένωση, της οποίας όλες οι χώρες-μέλη συμμετέχουν στον Φορέα. Η Ευρωπαϊκή Ένωση πίεσε τις χώρες να προχωρήσουν σε άμεση διμερή συνεργασία και να εκπονήσουν ρυθμίσεις που έγιναν γνωστές ως «Ευρωπαϊκές Συμφωνίες». Ενδεικτικά αναφέρεται ότι στη Συμφωνία στην οποία προχώρησε η Τσεχία το 1993 περιλαμβάνονται τα εξής (Gilmore, 1999):

- Οι 2 πλευρές συμφωνούν ότι είναι αναγκαίο να γίνει κάθε προσπάθεια και συνεργασία προκειμένου να αποτραπεί η χρησιμοποίηση των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων για το ξέπλυμα των προϊόντων από εγκληματικές δραστηριότητες, γενικότερα, και από αδικήματα που σχετίζονται με ναρκωτικά, ειδικότερα.
- Η συνεργασία στο τομέα αυτό θα συμπεριλάβει τη διαχειριστική και τεχνική βοήθεια με σκοπό να καθιερωθούν τα κατάλληλα πρότυπα κατά του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος ανάλογα με εκείνα που υιοθέτησαν τα κοινοτικά και διεθνή βήματα στο τομέα αυτό, συμπεριλαμβανομένου και του Φορέα Λήψης Μέτρων Οικονομικής Φύσεως.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, επίσης, από το 1991 κι έπειτα εξέδωσε Οδηγίες προς τα κράτη- μέλη της που σχετίζονται με την καταπολέμηση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος.

Στην Οδηγία 1991/308/ΕΚ (Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 1991) ορίζονται τα κάτωθι, μεταξύ άλλων:

- Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε να απαγορεύεται η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.
- Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε τα πιστωτικά ιδρύματα ή οι χρηματοδοτικοί οργανισμοί να απαιτούν από τους πελάτες τους την απόδειξη της ταυτότητάς τους μέσω του κατάλληλου αποδεικτικού εγγράφου όταν συνάπτουν επιχειρηματικές σχέσεις, ιδίως κατά το άνοιγμα λογαριασμών καταθέσεων ή ταμειευτηρίου ή την παροχή υπηρεσιών φύλαξης περιουσιακών στοιχείων.
- Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοδοτικοί οργανισμοί να διατηρούν τα πιο κάτω στοιχεία, προκειμένου να χρησιμεύσουν

ως αποδεικτικό υλικό σε οποιαδήποτε διερευνητική διαδικασία σχετική με νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες:

- όσον αφορά την εξακρίβωση ταυτότητας, το αντίγραφο ή τα στοιχεία απαιτηθέντων αποδεικτικών της ταυτότητας εγγράφων, επί διάστημα πέντε τουλάχιστον ετών μετά τη λήξη των σχέσεών τους με τους πελάτες τους,

- όσον αφορά τις συναλλαγές, τα δικαιολογητικά έγγραφα και τις λογιστικές εγγραφές σε πρωτότυπα έγγραφα ή σε αντίγραφα με ισότιμη, βάσει του εθνικού δικαίου, αποδεικτική ισχύ, επί διάστημα πέντε τουλάχιστον ετών από τη διενέργεια της συναλλαγής.

→ Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοδοτικοί οργανισμοί να εξετάζουν με ιδιαίτερη προσοχή κάθε συναλλαγή που κρίνεται ότι, λόγω της φύσεώς της, είναι ιδιαίτερα επιδεκτική ως προς το να συνδεθεί με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

→ Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοδοτικοί οργανισμοί, καθώς και οι υπάλληλοι και τα διευθυντικά στελέχη τους να συνεργάζονται πλήρως με τις αρχές τις υπεύθυνες για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες:

- ενημερώνοντας τις εν λόγω αρχές, με δική τους πρωτοβουλία, για κάθε γεγονός που θα μπορούσε να αποτελέσει ένδειξη πράξης νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

- παρέχοντας στις εν λόγω αρχές, τη αιτήσεί τους, τις απαιτούμενες πληροφορίες σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπει η εφαρμοστέα νομοθεσία.

→ Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοδοτικοί οργανισμοί να αποφεύγουν την εκτέλεση συναλλαγών, για τις οποίες γνωρίζουν ή υποπτεύονται ότι συνδέονται με νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, προτού ενημερώσουν τις 6 αρχές. Οι εν λόγω αρχές μπορούν, υπό τους όρους που προβλέπει το εθνικό τους δίκαιο, να δώσουν εντολή να μην εκτελεσθεί η συναλλαγή. Αν υπάρχει υπόνοια ότι η συναλλαγή συνιστά νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, και εφόσον η αποφυγή της είναι αδύνατη ή ενδέχεται να εμποδίσει τη δίωξη των προσώπων υπέρ των οποίων διενεργείται η εικαζόμενη νομιμοποίηση

εσόδων, τα ενδεχόμενα ιδρύματα και οργανισμοί παρέχουν τις απαιτούμενες πληροφορίες αμέσως μετά τη συναλλαγή.

→ Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι αρμόδιες αρχές να ενημερώνουν τις υπεύθυνες αρχές για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, αν, κατά τη διάρκεια των ελέγχων που ασκούν σε πιστωτικά ιδρύματα ή χρηματοδοτικούς οργανισμούς ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο ανακαλύψουν γεγονότα τα οποία ενδέχεται να στοιχειοθετούν απόδειξη νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

→ Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί:

1. να θεσπίσουν κατάλληλες διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου και επικοινωνίας ώστε να προλαμβάνουν και να εμποδίζουν τη διενέργεια συναλλαγών που συνδέονται με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

2. να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα έτσι ώστε οι υπάλληλοί τους να γνωρίσουν τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας. Στα μέτρα αυτά περιλαμβάνεται η συμμετοχή των εν λόγω υπαλλήλων σε ειδικά προγράμματα τα οποία θα τους βοηθήσουν να εντοπίζουν τις δραστηριότητες που τυχόν συνδέονται με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και θα τους διδάξουν να ενεργούν σωστά σε παρόμοιες περιπτώσεις.

Στην Οδηγία 2001/97/EK (Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2001) αναφέρει, επίσης, τα κάτωθι, μεταξύ άλλων:

- Η καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος είναι άμεσα συνδεδεμένη με την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.
- Όσοι επιδιώκουν τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες τείνουν να προσφεύγουν περισσότερο σε δραστηριότητες μη χρηματοοικονομικού χαρακτήρα. Αυτό επιβεβαιώνεται από τις εργασίες της FATF για τις τεχνικές και την τυπολογία της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.
- Νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες υπάρχει ακόμη και αν οι δραστηριότητες από τις οποίες προέρχονται τα προς νομιμοποίηση

περιουσιακά στοιχεία, έχουν διαπραχθεί στο έδαφος άλλου κράτους μέλους ή τρίτης χώρας.

Οι παραπάνω οδηγίες αφορούσαν σε μια περίοδο που η τεχνολογία δεν είχε ακόμη εισέλθει με την ίδια ένταση στη καθημερινότητα, αλλά και στην εγκληματική δραστηριότητα. Επιπλέον, δεν είχαν ακόμη τελεστεί σωρεία οικονομικών σκανδάλων, αλλά ούτε και η παγκόσμια χρηματοοικονομική κρίση του 2008 που έπληξε και την Ευρώπη και βάζει ακόμα την Ελλάδα.

Το 2015, όμως, που πλέον είχαν προηγηθεί τα προαναφερόμενα, η Ευρωπαϊκή Ένωση προχώρησε στην έκδοση νέας Οδηγίας, λαμβάνοντας υπόψη τις νέες επικρατούσες συνθήκες στις οικονομίες.

Μερικά από τα σημαντικότερα λήμματα της Οδηγίας 2015/849 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρώπης έχουν ως εξής (Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2015):

- Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (ξέπλυμα χρήματος), η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και το οργανωμένο έγκλημα παραμένουν σημαντικά προβλήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν στο επίπεδο της Ένωσης.
- Η φερεγγυότητα, η ακεραιότητα και η σταθερότητα των πιστωτικών ιδρυμάτων και των χρηματοπιστωτικών οργανισμών, όπως και η αξιοπιστία του χρηματοπιστωτικού συστήματος στο σύνολό του, μπορούν να κλονιστούν σοβαρά από τις προσπάθειες των εγκληματιών και των συνεργών τους να συγκαλύψουν την προέλευση των προϊόντων των εγκληματικών δραστηριοτήτων ή να διοχετεύσουν νόμιμο ή παράνομο χρήμα με σκοπό την τρομοκρατία.
- Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας διενεργούνται συχνά σε διεθνές επίπεδο. Τα μέτρα που λαμβάνονται αποκλειστικά σε εθνικό ή ακόμα και σε ενωσιακό επίπεδο, χωρίς να λαμβάνεται υπ' όψιν ο διεθνής συντονισμός και η διεθνής συνεργασία, έχουν πολύ περιορισμένα αποτελέσματα. Τα μέτρα που θεσπίζονται από την Ένωση στον τομέα αυτόν θα πρέπει συνεπώς να είναι συμβατά με άλλες δράσεις που αναλαμβάνονται στο πλαίσιο άλλων διεθνών φόρουμ, και τουλάχιστον εξίσου αυστηρά με αυτές. Η δράση της Ένωσης θα

πρέπει να συνεχίσει να λαμβάνει ιδιαίτερα υπόψη τις συστάσεις της FATF, καθώς και μέσα άλλων διεθνών φορέων που δραστηριοποιούνται στην καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

- Η χρήση των υπηρεσιών του τομέα των τυχερών παιχνιδιών για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες αποτελεί πηγή ανησυχίας. Προκειμένου να μετριασθούν οι κίνδυνοι που συνδέονται με τις υπηρεσίες τυχερών παιχνιδιών, η παρούσα οδηγία θα πρέπει να καθιερώσει υποχρέωση των παρόχων υπηρεσιών τυχερών παιχνιδιών υψηλότερου κινδύνου να λαμβάνουν μέτρα δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη για μεμονωμένες συναλλαγές ύψους από 2.000 ευρώ και πάνω.

3.2 Η ελληνική νομοθεσία

Η πρώτη νομοθετική αναφορά στην Ελλάδα για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος εντοπίζεται με τον νόμο 2331 του 1995 (ΦΕΚ 173, 1995) που στηρίχθηκε στην Οδηγία 308 του 1991 της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που σχολιάστηκε προηγούμενα, όπου ορίζονται σημαντικές δικλίδες ασφαλείας ιδίως για τα πιστωτικά ιδρύματα που δέχονται χρήματα από παράνομες δραστηριότητες. Σύμφωνα με το άρθρο 4 του νόμου 2331/1995 (ΦΕΚ 173,1995) για κάθε κατάθεση που ξεπερνά τις 15.000 ECU (περίπου 5.000.000 δραχμές) ημερησίως ο καταθέτης θα πρέπει να αποδεικνύει την ταυτότητά του ή την ταυτότητα του προσώπου για λογαριασμό του οποίου ενεργεί, καθώς και την πηγή που αποκτήθηκε το ποσό της κατάθεσης. Παράλληλα κάθε πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικός οργανισμός υποχρεούται βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας να ορίσει ένα διευθυντικό στέλεχος, στο οποίο τα άλλα διευθυντικά στελέχη και οι υπάλληλοι θα αναφέρουν κάθε συναλλαγή που θεωρούν ύποπτη νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές ενέργειες. Ύποπτη συναλλαγή, εκτός από τις καταθέσεις μετρητών, μπορεί να θεωρηθεί και η μεταφορά κεφαλαίων ιδιωτών και επιχειρήσεων από τράπεζα σε τράπεζα στην Ελλάδα και στο εξωτερικό (Λαμπρόπουλος, 1998).

Ο επόμενος νόμος που κάνει αναφορά στο οικονομικό έγκλημα του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος είναι ο 3424 του 2005 (ΦΕΚ 305, 2005) που ψηφίστηκε στα

πλαίσια βελτίωσης του παλαιότερου νόμου του 1995, αλλά και της υιοθέτησης της Οδηγίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης που εκδόθηκε το 2001. Αναλυτικότερα, στον εν λόγω νόμο αναφέρεται ότι:

- Ο υπαίτιος πράξεων νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες τιμωρείται με κάθειρξη έως 10 ετών.
- Τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί που λαμβάνουν εντολές για διασυνοριακή ηλεκτρονική μεταφορά κεφαλαίων, οφείλουν να περιλαμβάνουν στα σχετικά μηνύματα το ονοματεπώνυμο, τη διεύθυνση και, εφόσον τα προς μεταφορά κεφάλαια προέρχονται από λογαριασμό καταθέσεων που τηρείται στο πιστωτικό ίδρυμα που πραγματοποιεί τη μεταφορά, τον αριθμό λογαριασμού του εντολέα.
- Με τον νόμο αυτό συστάθηκε η Εθνική Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες, με έδρα την Αθήνα η στις οποίας στις αρμοδιότητες εντάχθηκαν η λήψη, η διερεύνηση και η αξιολόγηση κάθε πληροφορίας σχετικής με συναλλαγές νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες που προωθείται από ξένους φορείς, η πρόσβαση σε κάθε μορφής αρχείο δημόσιας αρχής τήρησης κι επεξεργασίας δεδομένων, η διενέργεια οικονομικών ελέγχων σε οποιαδήποτε υπηρεσία του δημοσίου και λοιπές.

Η πιο πρόσφατος νόμος που αναφέρεται στο ζέπλυμα βρώμικου χρήματος είναι ο 3691 του 2008 (ΦΕΚ 166, 2008). Μερικά από τα βασικότερα σημεία του εν λόγω νόμου είναι τα παρακάτω:

- Νομιμοποίηση εσόδων από τις εγκληματικές δραστηριότητες αποτελούν η μετατροπή ή η μεταβίβαση περιουσίας εν γνώσει του γεγονότος ότι προέρχεται από εγκληματικές δραστηριότητες ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοιες δραστηριότητες, με σκοπό την απόκρυψη ή τη συγκάλυψη της παράνομης προέλευσής της ή την παροχή συνδρομής σε οποιονδήποτε εμπλέκεται στις δραστηριότητες αυτές, προκειμένου να αποφύγει τις έννομες συνέπειες των πράξεών του, η απόκρυψη ή η συγκάλυψη της αλήθειας με οποιοδήποτε μέσο ή τρόπο, όσον αφορά στη φύση, προέλευση, διάθεση, διακίνηση ή χρήση περιουσίας ή στον τόπο όπου αυτή αποκτήθηκε ή βρίσκεται ή την κυριότητα επί περιουσίας ή σχετικών

με αυτή δικαιωμάτων, εν γνώσει του γεγονότος ότι η περιουσία αυτή προέρχεται από εγκληματικές δραστηριότητες ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοιες δραστηριότητες, η απόκτηση, κατοχή, διαχείριση ή χρήση περιουσίας, εν γνώσει κατά το χρόνο της κτήσης ή της διαχείρισης, του γεγονότος ότι η περιουσία προέρχεται από εγκληματικές δραστηριότητες ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοιες δραστηριότητες, η χρησιμοποίηση του χρηματοπιστωτικού τομέα με την τοποθέτηση σε αυτόν ή τη διακίνηση μέσω αυτού εσόδων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες, με σκοπό να προσδοθεί νομιμοφάνεια στα εν λόγω έσοδα και η σύσταση οργάνωσης ή ομάδας δύο τουλάχιστον ατόμων για τη διάπραξη μιας ή περισσότερων από τις πράξεις που αναφέρονται στα παραπάνω στοιχεία και η συμμετοχή σε τέτοια οργάνωση ή ομάδα.

- Με το νόμο συστάθηκε η Επιτροπή καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, με έδρα την Αττική στην οποία παραχωρήθηκαν δικαιώματα όμοια με αυτά της Εθνικής Αρχής Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες.

3.2.1 Προτεινόμενα μέτρα

Οι εγκληματίες που ξεπλένουν μαύρο χρήμα έχει αποδειχθεί διαχρονικά ότι εντοπίζουν ευφάνταστους τρόπους ώστε να καταστρατηγούν τα αντισταθμιστικά μέτρα των αρχών διεθνώς. Έτσι, ένα εθνικό σύστημα πρέπει να είναι αρκετά ευέλικτο ώστε να είναι σε θέση να ανιχνεύει και να ανταποκρίνεται στις νέες τεχνικές ξεπλύματος παράνομου χρήματος. Τα μέτρα για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες συχνά υποχρεώνουν τους οικονομικούς εγκληματίες να εστιάζουν σε τμήματα της οικονομίας με αδύναμα ή αναποτελεσματικά μέτρα αντιμετώπισης του προβλήματος. Και σε αυτή τη περίπτωση, ένα εθνικό σύστημα πρέπει να είναι αρκετά ευέλικτο ώστε να είναι σε θέση να επεκτείνει τα αντίμετρα σε νέες περιοχές εντός της εθνικής οικονομίας. Επίσης, οι εθνικές κυβερνήσεις πρέπει να συνεργαστούν με άλλες αρχές για να εξασφαλίσουν ότι οι εγκληματίες δεν θα είναι σε θέση να συνεχίσουν να λειτουργούν

απλώς μετακινώντας τα κεφάλαιά τους σε μέρη όπου γίνεται ανεκτό το ξέπλυμα χρήματος (FATF-GAFI, 2017).

Οι προτάσεις του FATF έχουν υιοθετηθεί από πάνω από 130 χώρες του κόσμου και αποτελούν υπόδειγμα στη καταπολέμηση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος. Επιπλέον, ο οργανισμός επιβλέπει την εφαρμογή των προτεινόμενων μέτρων, ενώ παράλληλα μελετά τις νέες τεχνικές που υιοθετούνται από τους οικονομικούς εγκληματίες. Οι προτάσεις του FATF καλύπτουν τα εξής πεδία (Crime and Misconduct Commission, 2005):

- Μέτρα που πρέπει να ενσωματωθούν από τα εθνικά συστήματα στο ποινικό δίκαιο και τα νομοθετικά συστήματα.
- Αποτρεπτικά μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και συγκεκριμένες επιχειρήσεις κι επαγγελματίες.
- Μέτρα για την διεθνή συνεργασία.

3.2.2 Ενίσχυση του ρόλου του οικονομικού συστήματος

Οι συστάσεις του FATF, τονίζουν τη σημασία της ενίσχυσης του οικονομικού συστήματος ενάντια στο ξέπλυμα βρώμικου χρήματος. Αυτό προφανώς μπορεί να επιτευχθεί με την αναβάθμιση του ρόλου των φορέων του οικονομικού συστήματος. Λόγου χάρη, τα οικονομικά ιδρύματα πρέπει να προβαίνουν στη λήψη λογικών μέτρων για την άντληση πληροφοριών σχετικά με την πραγματική ταυτότητα των ατόμων για λογαριασμό των οποίων ανοίγεται ένας λογαριασμός ή γίνονται συναλλαγές επ' ονόματί τους. Επίσης, τα ίδια ιδρύματα πρέπει να διατηρούν, για μια τουλάχιστον πενταετία, όλα τα απαραίτητα αρχεία συναλλαγών, εγχώριων ή διεθνών, για να έχουν τη δυνατότητα να συμμορφώνονται γρήγορα προς αιτήματα παροχής πληροφοριών από τις αρμόδιες αρχές. Επιπρόσθετα, οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί χρειάζεται να αναπτύσσουν προγράμματα ενάντια στο ξέπλυμα βρώμικου χρήματος στα οποία πρέπει να εντάσσονται, τουλάχιστον, τα κάτωθι (Gilmore, 1999):

- ❖ Ανάπτυξη εσωτερικών πολιτικών, διαδικασιών κι ελέγχων μεταξύ των οποίων και ο διορισμός αξιωματούχων ελέγχου της συμμόρφωσης σε

διοικητικό επίπεδο κι επαρκών διαδικασιών ελέγχου προκειμένου να διασφαλιστούν υψηλά πρότυπα κατά την πρόσληψη των υπαλλήλων.

- ❖ Διαρκές πρόγραμμα εκπαίδευσης υπαλλήλων.
- ❖ Διαδικασία εσωτερικού ελέγχου με την οποία θα ελέγχεται το σύστημα.

3.2.3 *Επισταμένη παρακολούθηση των συναλλαγών και των κινήσεων των τραπεζικών λογαριασμών*

Σύμφωνα με τον Williams (2009) η συνεχής παρακολούθηση της οικονομικής δραστηριότητας ενός πελάτη σε μια τράπεζα, μπορεί να εντοπίσει εγκαίρως μια πιθανή εμπλοκή σε εγκληματική δραστηριότητα.

Επίσης, συγκεκριμένες στάσεις ατόμων, μπορεί να τα καθιστού ύποπτα για εμπλοκή σε δραστηριότητες ξεπλύματος βρώμικου χρήματος. Τέτοια παραδείγματα είναι τα εξής (Walker & Unger, 2009):

- Η άρνηση παράθεσης βασικών στοιχείων στη τράπεζα, όπως ο Αριθμός Φορολογικού Μητρώου.
- Η παράθεση ψευδών στοιχείων.
- Η περίπτωση που η μόνιμη κατοικία του ή η έδρα της επιχείρησης ενός πελάτη τράπεζας, είναι σε δυσανάλογη γεωγραφική απόσταση, από τη γεωγραφική περιοχή που βρίσκεται το εν λόγω τραπεζικό υποκατάστημα.
- Οι συναλλαγές στις οποίες προβαίνει ένας πελάτης τράπεζας είναι σε πλήρη αναντιστοιχία με το εισόδημα που δηλώνει στη φορολογική του δήλωση.
- Η πρόσφατη διακοπή της συνεργασίας συγκεκριμένου πελάτη με άλλο τραπεζικό ίδρυμα, χωρίς να αποσαφηνίζεται ο λόγος που οδηγήθηκε σε αυτή την απόφαση.
- Οι πληρωμές μόνο με τη χρήση μετρητών και όχι επιταγών.

3.2.4 Εκπαίδευση και ενημέρωση του απασχολούμενου προσωπικού στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα

Εφόσον το χρηματοπιστωτικό σύστημα χρησιμοποιείται ευρέως για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, κρίνεται σκόπιμη η συνεχής επιμόρφωση και ενημέρωση του απασχολούμενου προσωπικού ώστε να εντοπίζουν έγκαιρα και να αναφέρουν ύποπτες συναλλαγές.

Έτσι, στα πλαίσια αυτά προτείνονται (Παναγιωτίδης, 2006) :

- Η παρακολούθηση των σύγχρονων τάσεων και των πρακτικών αντιμετώπισης του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος, μέσα από σχετικές μελέτες κι εκθέσεις.
- Ανταλλαγή απόψεων των στελεχών, μέσω της διατραπεζικής συνεργασίας, όπως αυτή καθορίζεται από τις κλαδικές ενώσεις των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.
- Συμμετοχή σε διεθνή συνέδρια όπου συζητούνται πρακτικές και αναγκαίες ρυθμιστικές παρεμβάσεις για την αντιμετώπιση του προβλήματος.

Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα πρέπει να εξασφαλίσουν ότι το προσωπικό τους διαθέτει τις κατάλληλες γνώσεις, τις ικανότητες, την ευαισθητοποίηση και την κατανόηση των αρχών της καταπολέμησης του ξεπλύματος χρήματος, αλλά και τις κυρώσεις που έπονται από τη συμμετοχή σε ένα τέτοιο έγκλημα. Αυτό κρίνεται, πρωτίστως, απαραίτητο για το προσωπικό που είναι επιφορτισμένο με την ευθύνη της ανάπτυξης και της εφαρμογής των συστημάτων συμμόρφωσης και των διαδικασιών ελέγχου, και προσωπικό εσωτερικού ελέγχου. Οι δαπάνες για την κατάρτιση του προσωπικού αυξάνονται συνεχώς πλέον, καθώς τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα συνειδητοποιούν τις συνέπειες από τη μη συμμόρφωση που προκύπτουν από σφάλματα του προσωπικού ή από την άγνοια των διαδικασιών (Maalouf, 2012).

3.2.5 Διεθνής συνεργασία

Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες έχει καταστεί παγκόσμιο πρόβλημα ως αποτέλεσμα της συρροής πολλών αξιοσημείωτων αλλαγών στις παγκόσμιες αγορές. Η ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου, η επέκταση του

παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού συστήματος, η μείωση των φραγμών στις διεθνείς μετακινήσεις και η επιτάχυνση της εσωτερίκευσης του οργανωμένου εγκλήματος συνέβαλαν στην παροχή της πηγής, της ευκαιρίας και των μέσων για τη μετατροπή των παράνομων προϊόντων σε κάτι που φαινομενικά φαντάζουν να είναι νόμιμοι πόροι. Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μπορεί να έχει καταστροφικές επιπτώσεις στην ευρωστία των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και να υπονομεύσει την πολιτική σταθερότητα των δημοκρατικών εθνών. Ως εκ τούτου, η εξασφάλιση της διεθνούς συνεργασίας στη καταπολέμηση του φαινομένου κρίνεται, τουλάχιστον, ως αναγκαία. Δεδομένης της ευκολίας και της ταχύτητας που μπορούν να επιτύχουν οι εγκληματίες για την μεταφορά των κεφαλαίων τους στα διεθνή σύνορα, είναι απαραίτητη η συνεργασία μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου σε διεθνές επίπεδο. Οι χώρες πρέπει να θεσπίσουν νόμους για τη διευκόλυνση αυτής της διεθνούς συνεργασίας (Schroeder, 2001).

Επίσης, πρέπει να παρέχονται αρμοδιότητες σε διεθνείς αρχές, όπως η Interpol, για τη συλλογή και διάδοση πληροφοριών προς τους αρμόδιους φορείς για τις πιο πρόσφατες εξελίξεις σχετικά με τις τεχνικές ξηπλώματος βρώμικου χρήματος. Οι κεντρικές τράπεζες και οι φορείς εποπτείας των τραπεζών μπορούν, επίσης, να πράττουν το ίδιο στο δίκτυό τους. Εθνικές αρχές, σε διάφορους τομείς, σε συνεννόηση με επαγγελματικά σωματεία μπορούν, στη συνέχεια, να διανείμουν τις πληροφορίες αυτές σε οικονομικά ιδρύματα άλλων χωρών (Gilmore, 1999).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η απόκτηση πλούτου υπήρξε διαχρονικά ελκυστική για τον άνθρωπο ο οποίος συνεχώς βρίσκεται σε μια προσπάθεια απόκτησης όλο και περισσότερων υλικών μέσων, τουλάχιστον κατά πλειοψηφία, ώστε να προάγει την ποιότητα της ζωής του.

Η επιθυμία, όμως, αυτή σε κάποιες περιπτώσεις εκφράζεται με ακραίες στάσεις και συμπεριφορές που οδηγούν στην εγκληματικότητα. Η αποκόμιση κερδών μέσω της εγκληματικότητας έχει καταστεί τόσο εκτενής που γίνεται λόγος για μια ξεχωριστή κατηγορία εγκλημάτων, των οικονομικών.

Τα οικονομικά εγκλήματα δεν αφορούν, τουλάχιστον άμεσα, στη χρήση σωματικής βίας, όπως συνηθίζεται να συνδέεται η έννοια της εγκληματικότητας. Τα οικονομικά εγκλήματα δεν στοχεύουν στη σωματική βλάβη, αν και συχνά τη χρησιμοποιούν ως μέσο, αλλά στην απόκτηση οικονομικών αγαθών. Εδώ εντάσσεται η φοροδιαφυγή, το παράνομο εμπόριο, το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και άλλα.

Το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, συγκεκριμένα, είναι η διαδικασία εκείνη που στοχεύει στην νομιμοποίηση εσόδων που προέρχονται από παράνομες ενέργειες όπως το εμπόριο όπλων και ναρκωτικών, το εμπόριο ανθρώπων και άλλα. Οι εγκληματίες από τις συγκεκριμένες ενέργειες αποκομίζουν τεράστια χρηματικά ποσά τα οποία, όμως, πρέπει να εισάγουν στο τραπεζικό σύστημα με νομιμοφανείς διαδικασίες, ώστε και να μην διωχθούν νομικά.

Για το σκοπό αυτό έχουν επινοηθεί ποικίλες μέθοδοι, όπως η ίδρυση επιχειρήσεων βιτρινών που δεν ασκούν ουσιαστικά καμιά λειτουργία, αλλά εμφανίζουν εικονικά κέρδη τα οποία και μετατρέπονται σε καταθέσεις, η διασπορά των χρημάτων σε πολυάριθμους λογαριασμούς ώστε να μη δημιουργούνται υποψίες, τα καζίνο και τα τυχερά παιχνίδια και άλλα.

Το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος έχει λάβει τεράστιες διαστάσεις, καθώς υπολογίζεται ότι ετησίως ξεπλένονται κεφάλαια που συνιστούν μετρήσιμο ποσοστό του παγκόσμιου ΑΕΠ που μεταφράζεται σε δισεκατομμύρια δολάρια ή ευρώ.

Τα παραδείγματα είναι πολυάριθμα διεθνώς και, φυσικά, εντοπίζονται και στην Ελλάδα. Η έκταση αυτή επέτεινε την ανάγκη για τη λήψη νομοθετικών μέτρων ώστε να περιοριστεί η ένταση του φαινομένου.

Διεθνώς, σχεδόν όλες οι χώρες λαμβάνουν νομοθετικές ρυθμίσεις για τη καταπολέμηση του εν λόγω εγκλήματος, ενώ και η Ευρωπαϊκή Ένωση, κατά καιρούς, εκδίδει σχετικές Οδηγίες για τα κράτη- μέλη της.

Στα μέτρα που κρίνονται ότι μπορούν να συμβάλλουν ενάντια στο ξέπλυμα του βρώμικου χρήματος εντάσσονται η ενίσχυση του ρόλου των οικονομικών φορέων, η συνεχής παρακολούθηση των τραπεζικών λογαριασμών ώστε να εντοπίζονται εγκαίρως τυχόν παράνομες δράσεις, αλλά και η διεθνής συνεργασία.

Η αντιμετώπιση των δραστηριοτήτων που σχετίζονται με το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος συνιστά ένα δύσκολο εγχείρημα. Δεν πρέπει να λησμονείται ότι στο ξέπλυμα εμπλέκεται εκτενώς το οργανωμένο έγκλημα που σε κάποιες χώρες ελέγχει ακόμα και κυβερνήσεις. Αυτό σημαίνει ότι οι εξωτερικές παρεμβάσεις δεν μπορούν να βρουν ανταπόκριση. Οι δυνάμεις του οργανωμένου εγκλήματος, αλλά και της απληστίας στην ανθρώπινη φύση δεν καταβάλλονται εύκολα. Αυτό πρέπει να είναι αντιληπτό και κατανοητό πλήρως και να επιλέγονται ρεαλιστικά κατασταλτικά μέσα από τις ιθύνουσες αρχές του εκάστοτε κράτους.

Βιβλιογραφία

Ελληνική

Βελέντζας, Γ., Κάρταλης, Ν. & Μπρώνη, Γ., (2012), *Ελεγκτική & Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου*, Θεσσαλονίκη: Αυτοέκδοση.

Γεωργακόπουλος, Θ., (2016), «Η Φοροδιαφυγή Στην Ελλάδα - Μια Έρευνα», Διανέοσις, διαθέσιμο στο: http://www.dianeosis.org/2016/06/tax_evasion_in_greece/, ανακτήθηκε την 8/3/2017.

Gilmore, C., W., (1999), *Βρόμικο Χρήμα*, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.

De Maillard, J., (1996), *Εγκλήματα και Νόμοι*, Αθήνα: Εκδόσεις Τραυλός Π.-Κωσταράκη, Ε.

Δημόπουλος, Χ., Πρόλογος. Στο Ριζάβα, Φ., (2012), *Οργανωμένο Έγκλημα: Θεωρητική προσέγγιση, κατ' άρθρον ερμηνεία και νομολογιακή αντιμετώπιση*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

Ελληνική Αστυνομία, (2013), *Έκθεση για το Οργανωμένο Έγκλημα στην Ελλάδα έτους 2011*.

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, (1991), «*Οδηγία 91/308/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 10ης Ιουνίου 1991 για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες*», 28 Ιουνίου.

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, (2001), «*Οδηγία 2001/97/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγία 91/308/ΕΟΚ του Συμβουλίου για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες - Δήλωση της Επιτροπής*», 4 Δεκεμβρίου.

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, (2015), «*ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ) 2015/849 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΨ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη*

νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 648/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, και την κατάργηση της οδηγίας 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και της οδηγίας 2006/70/ΕΚ της Επιτροπής», 20 Μαΐου.

Η Καθημερινή, (2016), «Οι κυπριακές εταιρείες είναι εκτεθειμένες σε οικονομικά εγκλήματα», 29 Φεβρουαρίου.

Η Ναυτεμπορική, (2017), «Ολλανδία: Για ξέπλυμα βρόμικου χρήματος ερευνάται η ING», 22 Μαρτίου.

Κανελλόπουλος, Ν., Κ., (2002), *Φοροδιαφυγή στις ανώνυμες εταιρείες: Εκτιμήσεις από τις εισαχθείσες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών*, Αθήνα: Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών.

Κέντης, Θ., (2016), «Αποκαλύπτοντας τις μεθόδους ξεπλύματος μαύρου χρήματος...», Inefan, διαθέσιμο στο: <http://www.inefan.gr/%CE%B1%CF%80%CE%BF%CE%BA%CE%B1%CE%BB%CF%8D%CF%80%CF%84%CE%BF%CE%BD%CF%84%CE%B1%CF%82-%CF%84%CE%B9%CF%82-%CE%BC%CE%B5%CE%B8%CF%8C%CE%B4%CE%BF%CF%85%CF%82-%CE%BE%CE%B5%CF%80%CE%BB%CF%8D%CE%BC%CE%B1/>, ανακτήθηκε την 18/3/2017.

Κυριακόπουλος, Κ., (2009), «Ελλάδα και παγκόσμιο πλυντήριο», *Η Ελευθεροτυπία*, 31 Οκτωβρίου.

Λαμπρόπουλος, Γ., Β., (1998), «Εγγραφα - σοκ για το ξέπλυμα βρόμικου χρήματος», *Το Βήμα*, 15 Μαρτίου.

Μαβής, Μ., (2008), EUROJUST και η αντιμετώπιση του εγκλήματος στον Ευρωπαϊκό χώρο, *IT Security Professional*, Τεύχος 7.

Μανιάτης, Δ., (2016), «Σώμα ελέγχου και δίωξης παραεμπορίου ζητάει το Επιμελητήριο Μεσσηνίας», *Kalamata Journal*, διαθέσιμο στο: <http://www.kalamatajournal.gr/bouquet/epixeirein/soma-elegxou-kai-dioksis-paraemporiou-zitaei-to-epimelitirio-messinias>, ανακτήθηκε την 8/3/2017.

Μάραντος, Φ., Π., (χ.η.), *Πολιτική Παιδεία*, Εγχειρίδιο Β΄ Τάξης Γενικού Λυκείου, Αθήνα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «Διόφαντος».

Νόμος 2331, (1995), «*Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και άλλες ποινικές διατάξεις- Ολομέλεια Αρείου Πάγου- Διαιτησίες και άλλες διατάξεις*», ΦΕΚ 173, Τεύχος Α΄, 24 Αυγούστου.

Νόμος 3424, (2005), «*Τροποποίηση, συμπλήρωση και αντικατάσταση διατάξεων του ν.2331/1995 (ΦΕΚ 173^{Α΄}) και προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στην Οδηγία 2001/97/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος με σκοπό τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και άλλες διατάξεις*», ΦΕΚ 305, Τεύχος Α΄, 13 Δεκεμβρίου.

Νόμος 3691, (2008), «*Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και άλλες διατάξεις*», ΦΕΚ 166, Τεύχος Α΄, 5 Αυγούστου.

Οικονόμου, Α., (2017), «Γερμανία, η πρωταθλήτρια του μαύρου χρήματος», Μικρομέτοχος, διαθέσιμο στο: <https://www.mikrometoxos.gr/%CE%93%CE%B5%CF%81%CE%BC%CE%B1%CE%BD%CE%AF%CE%B1-%CE%B7-%CF%80%CF%81%CF%89%CF%84%CE%B1%CE%B8%CE%BB%CE%AE%CF%84%CF%81%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%BC%CE%B1%CF%8D%CF%81%CE%BF%CF%85-%CF%87%CF%81/>, ανακτήθηκε την 31/3/2017.

Παναγιωτίδης, Β., Η σημασία της εκπαίδευσης στη πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για την νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Στο Κυριακόπουλος, Π., Γκόρτσος, Β., Χ., Στεφανίδης, Θ. & Παναγιωτίδης, Β., (2006), *Πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για την νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας*, Αθήνα: Ελληνική Ένωση Τραπεζών.

Price Water Coopers, (2011), *Παγκόσμια Έρευνα για το Οικονομικό Έγκλημα*.

Ρεβανόγλου, Μ., Α. & Γεωργόπουλος, Δ., Ι., (2003), *Γενική Λογιστική με Ε.Γ.Α.Σ.*, Αθήνα: Εκδόσεις Interbooks.

Σπαθής, Χ., (2002), Εμπειρική διερεύνηση της παραποίησης οικονομικών καταστάσεων, *Λογιστής*, Τεύχος 570.

Συνήγορος του Καταναλωτή, (2008), *Ενημέρωση του καταναλωτή για τη προστασία από το ηλεκτρονικό έγκλημα.*

Το Βήμα, (2013), «ΗΠΑ: Για φοροδιαφυγή κατηγορεί την Apple το Κογκρέσο», 21 Μαΐου.

Χεκίμογλου, Α., (2009), «Πώς το βρώμικο χρήμα γίνεται καθαρό», *Το Βήμα*, 11 Ιουλίου.

Ξενόγλωσση

Alvesalo, A. & Tombs, (2001), The Emergence of a "war" against economic crime, The case of Finland, *Business and Politics*, 3(3).

Ballve, T., (2012), "Narco-Geographies, Part I: HSBC and Global Money Laundering", Territorial Masquerades, διαθέσιμο στο: <http://territorialmasquerades.net/narco-geographies-part-i-hsbc-and-global-money-laundering/>, ανακτήθηκε την 3/4/2017.

Commonwealth Secretariat, (2006), *Combating Money Laundering and Terrorist Financing: A Model of Best Practice for the Financial Sector, the Professions and Other Designated Businesses.*

Crime and Misconduct Commission, (2005), *Money laundering*, Background intelligence brief, Queensland.

European Commission, (2006), *Situation Report on Organized and Economic Crime in South- eastern Europe*, CARPO Regional Project.

Ferguson, E., J., (2010), *White-Collar Crime*, Chelsea House Publishers.

Friesen, M., C., (2008), “US and UK Anti-money Laundering Requirements Compared”, International Law Office, διαθέσιμο στο: <http://www.internationallawoffice.com/Newsletters/Banking/USA/Sidley-Austin-LLP/US-and-UK-Anti-money-Laundering-Requirements-Compared>, ανακτήθηκε την 10/4/2017.

ICAEW, (2010), *Business and economic crime in an international context*.

International Monetary Fund, (2005), *Model legislation on money laundering and financing of terrorism*.

Ispas, R., (2009), Money Laundering through Offshore Areas, *Annals of the University of Petroșani, Economics*, 9(2).

Kern, A., (2000), *The legalization of the international anti- money laundering regime: The Role of the Financial Action Task Force*, ESRC Center for Business Research, Working Paper No 177, University of Cambridge.

Layton, J., (2017), “The Effects of Money Laundering”, How Stuff Works, διαθέσιμο στο: <http://money.howstuffworks.com/money-laundering5.htm>, διαθέσιμο στο: <http://money.howstuffworks.com/money-laundering5.htm>, ανακτήθηκε την 29/3/2017.

Ligeti, K. & Franssen, V., (2017), *Challenges in the Field of Economic and Financial Crime in Europe and the US*, UK: Hart Publishing.

Lu, M., E., (2014), “The Hows and Whys of Money Laundering”, Equities, διαθέσιμο στο: <https://www.equities.com/news/the-hows-and-whys-of-money-laundering>, ανακτήθηκε την 18/3/2017.

Maalouf, N., (2012), When white is too white: Money laundering, financial sanctions and their impact on financial institutions, *A Middle East Point of View*, Winter, Deloitte.

Madinger, J., (2006), *Money Laundering: A Guide for Criminal Investigators*, 2nd Edition, CRC Press.

McDowell, J. & Novis, G., (2001), The consequences of money laundering and financial crime, *Economic Perspectives*, 6(2).

Mollman, S., (2016), “Casinos in the Philippines are a great place to launder money”, Quartz, διαθέσιμο στο: <https://qz.com/651383/casinos-in-the-philippines-are-a-great-place-to-launder-money/>, ανακτήθηκε την 20/3/2017.

OECD, (2009), *Money Laundering Awareness: Handbook for Tax Examiners and Tax Auditors*.

Rahn, W., R., (2017), “Useless anti-money laundering laws”, *The Washington Times*, January 30th.

Salinger, M., L., (2005), *Encyclopedia of White-Collar & Corporate Crime, Volume 1*, SAGE Publications.

Saviano, R., (2012), “Where the Mob Keeps Its Money”, *The New York Times*, August 25th.

Schectman, J. & Layne, N., (2017), “U.S. settles Russian money laundering case”, Reuters, διαθέσιμο στο: <http://www.reuters.com/article/us-usa-crime-prevezon-idUSKBN18904I>, ανακτήθηκε την 1/4/2017.

Scott, A., P., (2006), *Reference Guide to Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism, Second Edition and Supplement on Special Recommendation IX*, The International Bank for Reconstruction and Development/ The World Bank/ The International Monetary Fund.

Srivastava, S. & Tandon, A., (2014), *Creative Accounting and Fraud: An Overview, Shrinkhala*, II(III).

Schroeder, R., W., (2001), *Money Laundering: A Global Threat and the International Community's Response*, *FBI Law Enforcement Bulletin*, May.

Sutherland, E., (1941), *Crime and business*, *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 217.

United States Department of State, (2015), *Money Laundering and Financial Crimes. Country Database*, Bureau for International Narcotics and Law Enforcement Affairs.

USA National Crime Prevention Council, (2012), *Cybercrimes*.

Walker, J. & Unger, B., (2009), Measuring Global Money Laundering: The Walker Gravity Model, *Review of Law & Economics*, 5(2).

Williams, F., T., (2009), Banker as victim: an approach to money laundering prosecutions, *Journal of Money Laundering Control*, 12(1).

Wilson, J., Q. & Herrstein, J., R., (1985), *Crime and Human Nature*, New York: Simon and Schuster.

Ηλεκτρονικές πηγές

US Legal, (2016), “Economic Crime Law and Legal Definition”, διαθέσιμο στο: <https://definitions.uslegal.com/e/economic-crime/>, ανακτήθηκε την 2/3/2017.

Eglimatologia, (2015), “Economic crime: Definitions (a «part)”, διαθέσιμο στο: <http://www.eglimatologia.gr/economic-crime-definitions-a-part/>, ανακτήθηκε την 2/3/2017.

JT International, (2012), “The illegal trade”, διαθέσιμο στο: <http://www.jti.com/about-tobacco/anti-illicit-trade/>, ανακτήθηκε την 5/3/2017.

UNODC, (2017), “Drug trafficking”, διαθέσιμο στο: <https://www.unodc.org/unodc/en/drug-trafficking/>, ανακτήθηκε την 5/3/2017.

US Department of Homeland Security, (n.d.), “What Is Human Trafficking?”, διαθέσιμο στο: <https://www.dhs.gov/blue-campaign/what-human-trafficking>, ανακτήθηκε την 5/3/2017.

Ant1 News, (2016), «Στοιχεία-σοκ για το Trafficking στην Ευρώπη», διαθέσιμο στο: <http://www.ant1news.gr/news/World/article/443998/stoixeia-sok-gia-to-trafficking-stin-eyropi>, ανακτήθηκε την 8/3/2017.

International Compliance Association, (n.d.), “What is Money Laundering?”, διαθέσιμο στο: <https://www.int-comp.org/careers/a-career-in-aml/what-is-money-laundering/>, ανακτήθηκε την 12/3/2017.

Money Transfer Comparison, (n.d.), “Everything You Need to Know About Money Laundering and Regulations”, διαθέσιμο στο: <http://moneytransfercomparison.com/aml/>, ανακτήθηκε την 12/3/2017.

International Money Laundering Information Bureau, (n.d.), “History of money laundering”, διαθέσιμο στο: http://www.imlib.org/page1_hist.html, ανακτήθηκε την 12/3/2017.

Australian Government, (2015), “Money laundering methods”, διαθέσιμο στο: <http://www.austrac.gov.au/sa-brief-real-estate-ml-methods>, ανακτήθηκε την 26/3/2017.

MIT Technology Review, (2013), “The Secrets of Online Money Laundering”, διαθέσιμο στο: <https://www.technologyreview.com/s/520501/the-secrets-of-online-money-laundering/>, ανακτήθηκε την 27/3/2017.

UNODC, (2017a), “Introduction to money-laundering”, διαθέσιμο στο: <https://www.unodc.org/unodc/en/money-laundering/introduction.html?ref=menuseide>, ανακτήθηκε την 29/3/2017.

UNODC, (2017b), “Money-Laundering and Globalization”, διαθέσιμο στο: <https://www.unodc.org/unodc/en/money-laundering/globalization.html>, ανακτήθηκε την 30/3/2017.

Banking News, (2017), «Πρόστιμο 586 εκατ. δολ. στην Western Union για ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και απάτης», διαθέσιμο στο: <http://bankingnews.gr/%CE%B4%CE%B9%CE%B5%CE%B8%CE%BD%CE%AE/item/289567-%CF%80%CF%81%CF%8C%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BC%CE%BF-586-%CE%B5%CE%BA%CE%B1%CF%84-%CE%B4%CE%BF%CE%BB-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD-western-union-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CE%BE%CE%AD%CF%80%CE%BB%CF%85%CE%BC%CE%B1->

[%CE%B2%CF%81%CF%8E%CE%BC%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CF%85-%CF%87%CF%81%CE%AE%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%BF%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%B1%CF%80%CE%AC%CF%84%CE%B7%CF%82.html](#), ανακτήθηκε την 1/4/2017.

Iefimerida, (2014), «Αποκαλύφθηκε μεγάλη απάτη με δελτία του ΟΠΑΠ -Ξέπλεναν χρήματα μέσω κερδισμένων δελτίων», διαθέσιμο στο: [Pronews, \(2016\), «Ξέπλυμα μαύρου χρήματος για Mercedes-Benz και BMW στην Ελλάδα», διαθέσιμο στο: \[Euro2day, \\(2017\\), «Πολυετής κάθειρξη σε τρεις γιατρούς για δωροδοκία και ξέπλυμα βρώμικου χρήματος», διαθέσιμο στο: <http://www.euro2day.gr/news/economy/article/1527993/polyeths-katheirxh-se-treis-giatroys-gia-dorodokia.html>, ανακτήθηκε την 5/4/2017.\]\(http://www.pronews.gr/portal/20160617/economy/elliniki-oikonomia/3/xeplyma-mayroy-hrimatos-gia-mercedes-benz-kai-bmw-stin-ellada, ανακτήθηκε την 5/4/2017.</p></div><div data-bbox=\)](http://www.iefimerida.gr/news/170739/%CE%B1%CF%80%CE%BF%CE%BA%CE%B1%CE%BB%CF%8D%CF%86%CE%B8%CE%B7%CE%BA%CE%B5-%CE%BC%CE%B5%CE%B3%CE%AC%CE%BB%CE%B7-%CE%B1%CF%80%CE%AC%CF%84%CE%B7-%CE%BC%CE%B5-%CE%B4%CE%B5%CE%BB%CF%84%CE%AF%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%BF%CF%80%CE%B1%CF%80-%CE%BE%CE%AD%CF%80%CE%BB%CE%B5%CE%BD%CE%B1%CE%BD-%CF%87%CF%81%CE%AE%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1-%CE%BC%CE%AD%CF%83%CF%89-%CE%BA%CE%B5%CF%81%CE%B4%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CF%89%CE%BD-%CE%B4%CE%B5%CE%BB%CF%84%CE%AF%CF%89%CE%BD#axzz4h7nJIZMe, ανακτήθηκε την 4/4/2017.</p></div><div data-bbox=)

Australian Government, (n.d.), “Anti-money laundering and counter terrorism financing”, διαθέσιμο στο: <https://www.ag.gov.au/CrimeAndCorruption/AntiLaunderingCounterTerrorismFinancing/Pages/default.aspx>, ανακτήθηκε την 6/4/2017.

Siam Legal International, (2017), “Anti-Money Laundering Law in Thailand”, διαθέσιμο στο: <http://www.siam-legal.com/litigation/anti-money-laundering-law-in-thailand.php>, ανακτήθηκε στις 6/4/2017.

Duhaime Law, (2017), “AML Legislation in Canada”, διαθέσιμο στο: <http://www.antimoneylaunderinglaw.com/aml-law/aml-legislation-in-canada>, ανακτήθηκε την 6/4/2017.

FATF-GAFI, (2017), “Should governments with measures in place still be concerned?”, διαθέσιμο στο: <http://www.fatf-gafi.org/faq/moneylaundering/>, ανακτήθηκε την 15/4/2017.